

Sprawozdanie Zarządu

z działalności grupy Apator

w 2016 roku

Spis treści:

1. Informacje ogólne	4
1.1. Organizacja grupy Apator	4
1.2. Jednostki podlegające konsolidacji na dzień 31 grudnia 2016 r.	5
1.3. Zatrudnienie.....	6
2. Analiza tendencji rynkowych.....	7
2.1. Sytuacja makroekonomiczna w Polsce w 2016 roku	7
2.2. Branże spółek grupy Apator.....	7
3. Wyniki finansowe	12
3.1. Analiza i struktura sprzedaży	12
3.2. Proces zakupów, źródła zaopatrzenia.....	14
3.3. Analiza rachunku zysków i strat.....	15
3.4. Realizacja prognozy skonsolidowanych wyników finansowych na 2016 r.	16
3.5. Analiza sytuacji finansowej.....	16
3.5.1. Ocena zasobów finansowych.....	17
3.5.2. Ocena zarządzania zasobami finansowymi:.....	18
4. Prognoza skonsolidowanych wyników finansowych na 2017 r.....	19
5. Perspektywy rozwoju działalności z uwzględnieniem elementów strategii.....	20
6. Czynniki ryzyka i zagrożeń	21
6.1. Materializacja ryzyk	21
6.2. Ryzyka	22
7. Opis istotnych pozycji pozabilansowych i inwestycji	26
7.1. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy Apator w 2016 r.....	26
7.2. Inwestycje	26
8. Kredyty, pożyczki, poręczenia i gwarancje	27
8.1. Kredyty.....	27
8.2. Pożyczki.....	28
8.3. Poręczenia.....	29
8.4. Gwarancje	29
9. Postępowania	30
10. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	30
11. Istotne umowy	30
11.1. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi.....	30
11.2. Umowy zawarte pomiędzy akcjonariuszami spółki Apator SA	30
11.3. Umowy handlowe	30
11.4. Umowy współpracy lub kooperacji.....	31
11.5. Umowy ubezpieczenia	31
12. Oświadczenia.....	33
12.1. Oświadczenie Zarządu spółki Apator SA w zakresie sporządzania sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu.....	33
12.2. Oświadczenie Zarządu spółki Apator SA w zakresie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	33
13. Ład korporacyjny	34
13.1. Zasady ładu korporacyjnego obowiązujące od 2016 roku.....	34

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 2
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

13.2. Akcjonariusze Apator SA posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji.....	34
13.3. Dywidenda	35
13.4. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych	35
13.5. Wykazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień.....	37
13.6. Ograniczenia w zakresie wykonywania prawa głosu z akcji	38
13.7. Wykazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności akcji spółki Apator SA	38
13.7.1. Informacja o emisji papierów wartościowych	38
13.7.2. Informacje o umowach, w wyniku których mogą nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.....	38
13.7.3. System kontroli programów akcji pracowniczych	38
13.8. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji	39
13.8.1. Walne Zgromadzenie	39
13.8.2. Rada Nadzorcza	39
13.8.3. Zarząd	40
13.9. Opis zasad zmiany Statutu Apator SA.....	40
13.10. Zasady działania walnego zgromadzenia	41
13.11. Skład osobowy organów zarządzających i nadzorujących Apator SA oraz zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego wraz z opisem działania.....	42
13.11.1. Struktura władz Apator SA na dzień 31 grudnia 2016 r.	42
13.11.2. Rada Nadzorcza	43
13.11.3. Komitet Audytu Rady Nadzorczej Apator SA	44
13.11.4. Zarząd Apator SA	45
13.12. Polityka wynagrodzeń Apator SA.....	47
13.13. Polityka różnorodności w Apator SA.....	48
13.14. Polityka sponsoringowa w Apator SA	48
Podpisy	50

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 3
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

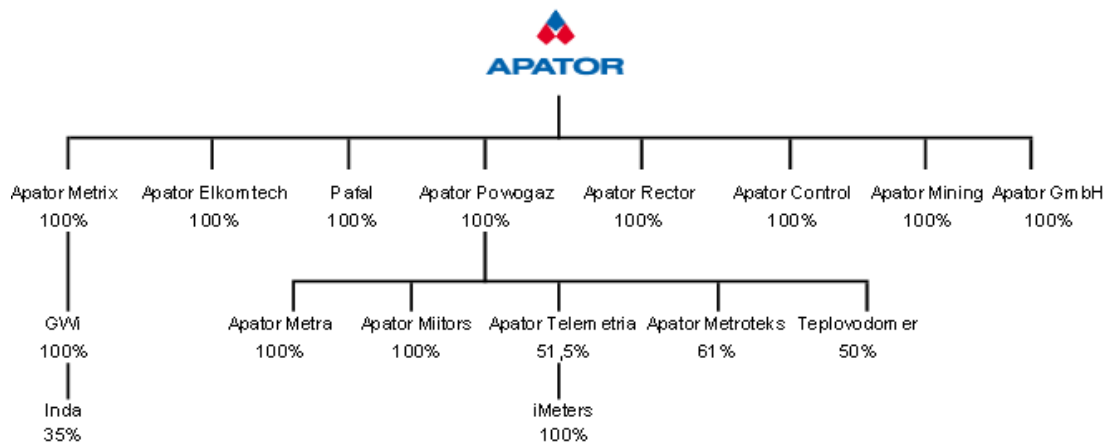
1. Informacje ogólne

1.1. Organizacja grupy Apator

Spółki grupy Apator skupiają swoją działalność w obrębie przemysłu elektromaszynowego w następujących segmentach branżowych:

- pomiarowy - linie biznesowe: opomiarowanie wody i ciepła, opomiarowanie energii elektrycznej, opomiarowanie gazu,
- automatyzacja sieci - linie biznesowe: aparatura łączeniowa, systemy sterowania i nadzoru oraz linia ICT,
- pozostały („non-core”) - linie biznesowe: aparatura sterownicza i aparatura górnicza.

Apator SA jest jednostką dominującą w grupie kapitałowej Apator, której struktura na dzień 31 grudnia 2016 r. przedstawia się następująco:

W dniu 29 marca 2016 r. nastąpiła likwidacja spółki współkontrolowanej OOO Apator Electro z siedzibą w Moskwie (wniosek o likwidację złożono 24 grudnia 2015 roku). Była to jedyna zmiana, jaka nastąpiła w strukturze grupy Apator w 2016 r.

Ponadto na dzień sporządzenia raportu planowane jest połączenie poprzez wniesienie całego majątku spółki iMeters sp. z o.o. do Apator Telemetry sp. z o.o.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 4
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

1.2. Jednostki podlegające konsolidacji na dzień 31 grudnia 2016 r.

- podmiot dominujący: Apator SA, który działa w linii łączeniowej oraz opomiarowania energii elektrycznej,
- jednostki zależne (bezpośrednio i pośrednio) objęte konsolidacją metodą pełną:

Segment	Linia biznesowa	Firma	Siedziba	Udział w kapitale	Powiązanie z Apator SA
Pomiarowy	Opomiarowanie energii elektrycznej	FAP Pafal SA	Świdnica	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Opomiarowanie wody i ciepła	Apator Powogaz SA	Poznań	100%	Spółka zależna od Apator SA
		Apator Metra s. r. o.	Sumperk (Czechy)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
		Apator Miitors ApS	Aarhus (Dania)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Powogaz SA
		iMeters sp. z o.o.	Gdańsk	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Telemetry SA
		TOV Apator Metroteks	Kijów (Ukraina)	61%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni przez Apator Powogaz SA
		Apator Telemetry Sp. z o. o.	Słupsk	51,5%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
	Opomiarowanie gazu	Apator Metrix SA	Tczew	100%	Spółka zależna od Apator SA
		GWi Ltd.	Coventry (Wielka Brytania)	100%	Zależna pośrednio od Apator SA przez Apator Metrix SA Udział pośredni przez Apator Metrix SA
	Opomiarowanie energii elektrycznej i gazu	Apator GmbH	Berlin (Niemcy)	100%	Spółka zależna od Apator SA
Automatyzacji pracy sieci	ICT	Apator Rector Sp. z o. o.	Zielona Góra	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Systemy sterowania i nadzoru	Apator Elkomtech SA	Łódź	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Linia łączeniowa	Apator GmbH	Berlin (Niemcy)	100%	Spółka zależna od Apator SA

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 5
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Segment	Linia biznesowa	Firma	Siedziba	Udział w kapitale	Powiązanie z Apator SA
Non-core	Linia górnicza	Apator Mining Sp. z o. o.	Katowice	100%	Spółka zależna od Apator SA
	Linia sterownicza	Apator Control Sp. z o. o.	Toruń	100%	Spółka zależna od Apator SA

- jednostki współkontrolowane wyceniane z zastosowaniem metody praw własności:

Segment	Linia biznesowa	Firma	Siedziba	Udział w kapitale	Powiązanie z Apator SA
Pomiarowy	Opomiarowanie wody i ciepła	ZAO Teplovodomer	Mytishi (Rosja)	50%	Współkontrolowana pośrednio przez Apator SA poprzez Apator Powogaz SA Udział pośredni poprzez Apator Powogaz SA
	Opomiarowanie gazu	INDA d.o.o.	Lublana (Słowenia)	35%	Współkontrolowana pośrednio przez Apator SA poprzez Apator Metrix S.A. Udział pośredni poprzez GWI

1.3. Zatrudnienie

Zatrudnienie w grupie Apator na dzień 31 grudnia 2016 r. wyniosło 2.621 osób i zwiększyło się o 215 osób w stosunku do poziomu z dnia 31 grudnia 2015 r.

Zmiana wynikała głównie ze wzrostu zatrudnienia w na wydziałach produkcyjnych w linii opomiarowania gazu i energii elektrycznej w związku z wyższą skalą produkcji oraz w linii woda i ciepło w wyniku wzmocnienia kompetencji działów związanych z R&D. Stan zatrudnienia na koniec 2016 r. i 2015 r. z podziałem na poszczególne spółki przedstawia poniższa tabela.

Zatrudnienie w grupie Apator	na 31.12.2016 r.	na 31.12.2015 r.	Dynamika r/r
	osoby	osoby	%
Apator SA	563	546	103%
grupa Apator Powogaz	728	672	108%
grupa Apator Metrix	541	403	134%
Apator Rector sp. z o. o.	164	186	88%
Apator Elkomtech SA	210	203	103%
Pafal SA	280	249	112%
Apator Mining sp. z o. o.	69	75	92%
Apator Control sp. z o. o.	64	70	91%
Apator GmbH	2	2	100%
Podsumowanie	2 621	2 406	109%

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 6
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

2. Analiza tendencji rynkowych

2.1. Sytuacja makroekonomiczna w Polsce w 2016 roku

W 2016 roku tempo wzrostu gospodarczego w Polsce było wolniejsze niż przed rokiem. Według GUS, produkt krajowy brutto w 2016 r. zwiększył się realnie o 2,7% w skali roku, co oznacza najniższą dynamikę wzrostu w ciągu ostatnich trzech lat. Wpływ na sytuację gospodarczą miał głównie spadek nakładów inwestycyjnych, na które złożyły się: mniejszy napływ środków unijnych na realizację inwestycji infrastrukturalnych, wstrzymywanie inwestycji samorządowych oraz obniżenie dynamiki inwestycji przedsiębiorstw. Spadek inwestycji został częściowo skompensowany wzrostem konsumpcji prywatnej wspieranej dobrą koniunkturą na rynku pracy. Główną siłą napędową gospodarki w 2016 r. pozostał (podobnie jak rok wcześniej) popyt wewnętrzny (wzrost o 2,8% w porównaniu do 3,4% w 2015 r.), w tym głównie konsumpcja indywidualna (najwyższa od 2008 r.). Dynamikę konsumpcji wspierał wzrost funduszu pracy, wynikający z liczby zatrudnionych osób, wzrostu poziomu wynagrodzeń oraz niskiej inflacji, co powodowało wzrost realnej wartości dochodów gospodarstw domowych do dyspozycji.

2.2. Branże spółek grupy Apator

Segment pomiarowy - linia pomiarowania energii elektrycznej:

Według wstępnych danych GUS w 2016 roku, w porównaniu do roku 2015, odnotowano ponad 40% wzrost produkcji sprzedanej liczników energii elektrycznej. Głównym czynnikiem wzrostu była w dalszym ciągu wymiana komunalnych liczników energii z powodu upływającego okresu legalizacji.

W przypadku rynku smart meteringu w Polsce w 2016 roku pojawiały się jedynie pojedyncze zlecenia, głównie związane z dążeniem do efektywniejszego gospodarowania zużyciem energii oraz dostosowaniem infrastruktury do nowej jakościowej regulacji rynku obowiązującej od 2017 roku. Apator SA zrealizował między innymi system odczytu dla około 4000 liczników smart pracujących w systemie MoniTorus dla sieci rozproszonych placówek handlowych. Kontynuowano także dostawy liczników inteligentnych w ramach Smart City Wrocław dla Tauron Dystrybucja oraz realizowano dostawy liczników inteligentnych w ramach kontraktu z PKP Energetyka SA. Segment monitorowania zużycia energii z użyciem nowoczesnych modeli biznesowych SaaS jest perspektywiczny.

Projekt nowej rządowej strategii rozwoju zakłada wprowadzenie inteligentnych liczników do 2020 roku w rozdziale dotyczącym redukcji CO₂. W czerwcu 2016 r. ukazało się Rozporządzenie Ministra Rozwoju w sprawie wymagań dla przyrządów pomiarowych (aktualizacja) jednak nie ma w nim szczegółowych wymagań dla liczników inteligentnych energii elektrycznej dla których wymagane będą znacznie bardziej zaawansowane funkcjonalności.

W trakcie konsultacji jest również projekt wymagań technicznych dla „smart meterów”, opracowany przez członków Sekcji Inteligentne Sieci Energetyczne przy KIGEIT, który precyzuje i uszczegóławia stanowisko URE wypracowane w trakcie Warsztatów Rynku Energii. W trakcie 2016 r. odbywały się także konsultacje dotyczące spójnej, nowoczesnej i bezpiecznej łączności i telekomunikacji dla wszystkich sektorów publicznych w ramach Ogólnokrajowego Cyfrowego Systemu Łączności Radiowej (OCSŁR), między innymi dla energetyki. W konsultacjach wzięli udział przedstawiciele Apator SA i Apator Elkomtech SA. Z kolei pod koniec 2016 r. NCBiR poinformował o uruchomieniu dwóch ważnych dla energetyki programów sektorowych. Pierwszy z tych programów o nazwie IUSER wspierał będzie rozwój innowacyjnych technologii „smart” dla przemysłu i odbiorców końcowych. Kolejny o nazwie InnoPBSE, wesprze rozwój nowoczesnych technologii sprzyjających uelastycznieniu i nowocześnieńciu sieci energetycznej. Pierwszy etap obydwu programów sektorowych będzie miał łączną wartość 275 mln zł i może nadać istotny impuls dla rozwoju sektora produkcji i usług działających na rzecz energetyki.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 7
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Smart Metering w Europie, chociaż jest sukcesywnie wdrażany, doświadcza opóźnień związanych głównie z brakiem standaryzacji technicznej i ostrożnym podejściem utilities do nowych, ale zamkniętych dla wąskiej grupy dostawców technologii (vendor lock). Prawdopodobnie cele związane z dyrektywą efektywnościową (80% liczników smart do 2020 r.) nie zostaną w niektórych krajach EU zrealizowane w pełni.

Antycypując ryzyka opóźnień oraz biorąc pod uwagę, że nadal dynamicznie wzrasta segment tradycyjnych liczników energii elektrycznej, Apator dostarcza istotne wolumeny komunalnych liczników, ale jest również przygotowany do dostarczania liczników smart. Dzięki temu opóźnienia w szerokim wdrożeniu smart meteringu nie wpływają negatywnie na kondycję biznesu pomiarów energii.

Segment pomiarowy - linia opomiarowania gazu:

W 2016 r. w Polsce zanotowano ponad 23% wzrost produkcji sprzedanej gazomierzy w stosunku do analogicznego okresu w 2015 r. (GUS). Dla linii opomiarowania gazu, chociaż znaczną część obrotów realizuje ona za granicą, rynek polski, na którym grupa Apator posiada ugruntowaną pozycję, pozostaje w dalszym ciągu ważnym rynkiem zbytu.

Rynek gazomierzy od roku 2006 znajduje się w fazie transformacji. Stopniowo odchodzi się od tradycyjnych gazomierzy mechanicznych na rzecz inteligentnego opomiarowania gazu. W krajach Unii Europejskiej coraz bardziej daje się zaobserwować rosnące zainteresowanie gazomierzami inteligentnymi. Pierwszym rynkiem w Europie, w którym regulator narzucił zastosowanie gazomierzy inteligentnych zamiast tradycyjnych, była Holandia. W kolejnych latach do tego trendu dołączyły Francja i Wielka Brytania. Pojawienie się gazomierzy inteligentnych spowodowało spadek popytu na gazomierze tradycyjne. Najsilniej trend ten był widoczny we Włoszech, doprowadził do wojny cenowej i znaczącego spadku cen. W pozostałych krajach trwają badania i prace nad regulacjami prawnymi umożliwiającymi zastosowanie gazomierzy inteligentnych. Obecnie prym wiodą gazomierze miechowe wyposażone w liczydła elektroniczne, ale coraz silniej zauważalny jest trend wdrażania gazomierzy statycznych.

W ostatnim okresie pojawiły się również pierwsze duże przetargi łączone na inteligentne gazomierze i liczniki energii elektrycznej. Oznacza to, że w najbliższym okresie zapotrzebowanie na gazomierze inteligentne w Europie zdecydowanie wzrośnie. W 2016 r. grupa Apator prowadziła zintensyfikowane prace przy udziale i realizacji tych przetargów, czego pozytywnym efektem są prowadzone obecnie przez Apator Metrix oraz GWi dostawy gazomierzy inteligentnych na rynek holenderski w latach 2016 – 2020. Dostawy odbywają się w ramach umów podpisanych z Landis+Gyr AG oraz Flonidan A/S w wyniku przetargu ogłoszonego przez Liander NV. Ponadto Apator Metrix, przy współpracy z partnerami, od dwóch lat dostarcza znaczne ilości gazomierzy inteligentnych na rynek brytyjski.

Również na rynku krajowym coraz częściej pojawiają się projekty wdrożenia inteligentnego pomiaru gazu. Obecnie są to pojedyncze, nieduże zamówienia, co wynika z ciągłej restrukturyzacji i zmian w branży.

Segment pomiarowy - linia opomiarowania wody i ciepła:

Zgodnie z danymi GUS produkcja sprzedana wodomierzy w Polsce w 2016 roku wzrosła o około 1,5% w stosunku do tego samego okresu 2015 roku. W Polsce około 40% instalowanych nowych wodomierzy to urządzenia inteligentne (smart), wyposażone w moduł komunikacyjny do zdalnego odczytu.

W poprzednich latach istotnym rynkiem dla linii opomiarowania wody i ciepła była Rosja, jednak zamówienia z tego kraju znacząco spadły, ze względu na sytuację polityczną, która wpływa na finanse (m.in. na kurs rubla), powoduje zamrożenie inwestycji budowlanych oraz silną presję cenową. Spadek sprzedaży do Rosji jest rekompensowany sprzedażą na inne rynki, szczególnie w Europie Zachodniej. Poza Europą zwiększony popyt jest spodziewany ze strony krajów afrykańskich, które mają coraz szerszy dostęp do programów pomocowych między innymi z UE i Banku Światowego, przeznaczonych na poszerzenie dostępu do wody pitnej.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 8
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Rynek na usługi opomiarowania wody w Europie i na świecie rośnie, potrzebne są jednak coraz to dokładniejsze metody pomiaru, co pozytywnie rokuje wodomierzom ultradźwiękowym. W 2016 r. spółka Apator Powogaz kontynuowała działania zmierzające do uzupełnienia portfela produktowego zarówno w zakresie nowych technologii pomiarowych (ultradźwiękowe), jak i technologii komunikacyjnych. Przejęcie w II kwartale 2015 r. duńskiej firmy Miiitors ApS. pozwoliło na przygotowanie się do uruchomienie produkcji własnych wodomierzy i przetworników ultradźwiękowych o doskonałych parametrach metrologicznych. Statyczne technologie pomiarowe, takie jak ultradźwiękowy pomiar przepływu są dokładniejsze, przyrządy pomiarowe na nich oparte są trwalsze i mniej podatne na uszkodzenia (brak części ruchomych), są łatwiejsze i tańsze w utrzymaniu i łatwiej zintegrować je z modułami komunikacyjnymi w celu budowy zautomatyzowanych sieci dostaw wody i ciepła.

Sektor ciepłowniczy zarówno w Polsce, jak i w Europie, charakteryzuje się niską dynamiką wzrostu (0-2% rocznie, a w niektórych latach nawet ujemną) i bazuje głównie na wymianach legalizacyjnych urzędzeń. Rozpoczęty program likwidacji niskich emisji w wielu dużych miastach polskich przekłada się na długoterminowy przewidywany wzrost inwestycji w sektorze ciepłowniczym i przewidywany w dłuższym terminie wzrost zamówień. Wzrost ten generowany będzie przez wzrost liczby nowych przyłączy do sieci, prowadzoną już modernizację i automatyzację oraz zmiany legislacyjne (obowiązkowe opomiarowanie ciepła w niektórych krajach). Ważną dźwignią wzrostu dla ciepłownictwa i segmentu ciepłomierzy stają się obecnie programy ograniczania niskiej emisji w dużych miastach, ponieważ w ich wyniku część odbiorców dysponujących piecami węglowymi przyłącza się do sieci ciepłowniczej.

Branża opomiarowania i rozliczania kosztów ciepła w Polsce odbudowywała w 2016 r. marże po okresie zintensyfikowanej wojny cenowej w latach poprzednich. Stwarza to dobry klimat dla wzrostu sprzedaży zarówno ciepłomierzy, jak i podzielników kosztów w dłuższym terminie. Polska przymierza się także do pełnej implementacji Transpozycji Dyrektywy o Efektywności Energetycznej, w której wspierane jest pojęcie indywidualnego opomiarowania i rozliczania kosztów zużycia ciepła.

Segment automatyzacji pracy sieci – linia ICT:

Pojęcie ICT w energetyce jest szerokie i obejmuje różnego rodzaju aplikacje od zarządzania biznesem energetycznym do aplikacji związanych z techniczną kontrolą operacji sieciowych. Polskie firmy energetyczne inwestują nie tylko w obszarach związanych z tradycyjnymi aplikacjami, takimi jak billing czy ERP, ale także w obszarach obrotu, dystrybucji, zarządzania majątkiem sieciowym.

W grupie Apator linia ICT obejmuje usługi paszportyzacji oraz systemy informatyczne do zarządzania majątkiem sieciowym (Asset Management Systems). Obszar ten stanowi działalność spółki Apator Rector. Aplikacje i usługi związane z zarządzaniem majątkiem sieciowym i paszportyzacją zostały wdrożone u części Operatorów Sieci Dystrybucyjnych. Przychody w tym segmencie w kolejnych latach oprócz pozyskiwania nowych zamówień w dużym stopniu związane będą również z aktualizacją danych i unowocześnieniem wdrożonych już systemów do klasy DMS oraz usługami utrzymania i serwisu.

W 2016 r. ze względu na zmianę preferencji inwestycyjnych OSD, zmniejszone zostały budżety na obszar IT. Ponadto nastąpił wyraźny spadek zamówień w sektorze publicznym, szacowany na ponad 6% rok do roku. Łącznie w sektorze publicznym i prywatnym inwestycje spadły o ponad 5,5%. W samym sektorze IT spadek ten był jeszcze głębszy (wyniósł ponad 38%) i przełożył się on na spadek nowych zamówień w branży energetycznej. Tak duży spadek popytu na polskim rynku związany jest częściowo z opóźnieniami w ogłaszaniu infrastrukturalnych przetargów publicznych, co jest spowodowane problemami z uruchomieniem nowej puli unijnych funduszy na informatyzację i cyfryzację oraz opóźnieniem nowelizacji ustawy Prawo Zamówień Publicznych. Negatywnym czynnikiem w obliczu mniejszej liczby przetargów jest także postępująca erozja cenowa.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 9
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Segment automatyzacji pracy sieci – linia sterowania i nadzoru:

Na sytuację w linii sterowania i nadzoru wpływ miały podobne czynniki, jak w linii ICT. Opóźnienia w nowelizacji Prawa Zamówień Publicznych spowodowały, że łączna liczba przetargów publicznych ogłoszonych w 2016 r. istotnie spadła. Spadek ten związany był również z okresem przejściowym, wynikającym z wymiany kluczowej kadry menedżerskiej oraz kadry na stanowiskach operacyjnych i technicznych w spółkach Skarbu Państwa oraz z ograniczeniem budżetu OSD, zwłaszcza w obszarach IT. Konsekwencją, w obliczu mniejszej liczby przetargów, jest także większa konkurencja i postępująca erozja cenowa.

Centralizacja systemów nadzoru i sterowania, które obecnie są rozproszone w rejonach dystrybucji, jest jednym z ważniejszych zadań postawionych przed firmami energetycznymi i stwarza perspektywy rozwoju dla tej linii.

Silny impuls rozwoju rynku, w kilku następnych latach, da także zmiana modelu rozliczania uzasadnionych kosztów inwestycji sieciowych, której wprowadzenie przewidziane jest przez Urząd Regulacji Energetyki już w 2017 roku. Nowa metoda rozliczania części tzw. przychodu regulowanego przedsiębiorstw sieciowych, będzie bazowała na bezpośredniej ocenie wskaźników jakościowych dostarczanej energii elektrycznej dla końcowych odbiorców. Wskaźniki te nie były do tej pory szczegółowo monitorowane. Zaistniała więc potrzeba zainstalowania odpowiednich urządzeń technicznych (liczniki energii w stacjach zasilających, rejestratory jakości energii i systemy klasy HES/MDM oraz SCADA do pozyskiwania i analizy danych pomiarowych). Pierwsze przetargi na tego typu urządzenia pojawiały się w latach 2015 - 2016.

Integracja olbrzymiej liczby danych pochodzących z systemów inteligentnego opomiarowania z informacjami o sieci i kliencie stanowi ogromny potencjał do rozwoju systemów analitycznych w energetyce. Budowa interfejsów pomiędzy SCADA, MDM, AMS i innymi systemami biznesowymi OSD (integracja systemów technicznych z biznesowymi – IT/OT) stwarza duży impuls rozwojowy.

Spodziewany jest także dalszy wzrost ilości instalacji prosumenckich. Rosnąca liczba instalacji OZE wymagać będzie inwestycji w zwiększenie elastyczności pracy sieci. Systemy sterowania i nadzoru klasy SCADA oraz inteligentne elektroniczne urządzenia z nimi współpracujące staną się niezbędne do zapanowania nad coraz liczniejszymi, niestabilnie pracującymi źródłami energii odnawialnej. Co więcej, pełna kontrola nad przepływem energii będzie musiała być uzyskana nie tylko na poziomie najwyższych i wysokich napięć, ale także w miejscach, w których będą przyłączane nowe, niestabilnie pracujące źródła energii odnawialnej OZE, czyli na poziomach średnich i niskich napięć. Inteligentne urządzenia elektroniczne (IED) i zabezpieczenia cyfrowe współpracujące z systemami zdalnego sterowania i nadzoru sieci elektroenergetycznej (SCADA), których producentem jest między innymi Apator Elkomtech, staną się koniecznym, standardowym narzędziem technicznym umożliwiającym niezakłóconą pracę sieci.

Segment automatyzacji pracy sieci - linia łączeniowa:

Na kształtowanie się wielkości sprzedaży aparatury łączeniowej znaczący wpływ ma stan branży budowlanej, a w szczególności liczba wydanych pozwoleń na budowę. Popyt na rozłączniki i łączniki, które stosowane są w przyłączach elektrycznych, podstacjach oraz rozdzielniach kreowany jest w znacznym stopniu przez liczbę oddawanych do użytku budynków i mieszkań oraz popyt zgłaszany przez firmy elektroinstalacyjne.

Liczba wydanych pozwoleń na budowę w 2016 roku wzrosła o około 12% r/r. Liczba oddanych mieszkań wzrosła o 10% względem 2015 roku, natomiast produkcja budowlano-montażowa w tym okresie wyraźnie spadła - o prawie 12%. Spadek ten tylko w nieznacznym stopniu przełożył się na zamówienia aparatury łączeniowej i nie spowodował zagrożeń dla realizacji planu do końca 2016 roku.

Kluczową grupę odbiorców dla linii aparatury łączeniowej stanowią przedsiębiorstwa elektromontażowe i elektroinstalacyjne, prowadzące działalność integratorską w zakresie budowy sieci oraz złożonych urządzeń elektroenergetycznych takich jak podstacje czy rozdzielnice. Zasadniczą rolę w kształtowaniu wyników tego sektora mają inwestycje infrastrukturalne, takie jak nowe i modernizowane obiekty przemysłowe, budynki użyteczności

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 10
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

publicznej, stadiony, osiedla mieszkaniowe, główne punkty zasilania (GPZ), nowe i modernizowane sieci elektroenergetyczne, budynki biurowe, obiekty targowe, hotele. Do największych firm działających na rynku integratorów (firmy elektroinstalacyjne i elektrobudowy) zaliczane są duże giełdowe przedsiębiorstwa, z którymi Apator SA współpracuje od wielu lat (np. ZPUE, Elektromontaże i inne). Kolejną znaczącą grupą nabywców aparatury łączeniowej są duże hurtownie elektryczne, m.in. sieć hurtowni Elektro Omega, zrzeszająca ponad 30 członków.

W linii aparatury łączeniowej, Apator SA dokonał istotnego postępu w zakresie rozwoju nowych aparatów listwowych i kasetowych (rozłączniki) wyposażając je w moduły do zdalnej komunikacji oraz integrując dane dotyczące kontroli stanu tych aparatów z systemem nadzoru oferowanym przez Apator Elkomtech SA. Rozpoczęła się promocja nowej rozdzielniczy inteligentnej stacji Sn/nn, która jest kolejnym krokiem w kierunku zwiększenia stopnia obserwowalności sieci i jej automatyzacji. Ten nowy produkt opatrzony nową marką „4Grid view”, w sposób synergiczny wykorzystuje ofertę pomiarową, łączeniową oraz ICT grupy Apator w celu zaoferowania sektorowi energetycznemu wartości dodanej, która związana jest z uelastycznieniem zarządzania siecią i informatyzacją zasobów sieciowych oraz wsparciem dla niezawodności pracy sieci i polepszeniem jakości dostaw energii (np. zmniejszeniem współczynników SAIDI i SAIFI).

Działalność niezaliczana do podstawowej (pozostała) - linia aparatury górniczej:

Największym problemem, z jakim zmagają się polskie górnictwo, jest rosnący import taniego węgla ze wschodu i spadająca efektywność wydobywania: spadające ceny na rynkach światowych oraz rosnące koszty wydobywania w państwowych podmiotach sektora. W 2016 odnotowano 5,2% spadek sprzedaży w sektorze górnictwa i wydobywania. Spadek przychodów przełożył się na słaby wynik finansowy branży i brak płynności finansowej kopalń, który rzutował na malejące zamówienia maszyn górniczych.

W kwietniu 2016 r. powołano Polską Grupę Górniczą (PGG). Inwestorzy (Banki i Energetyka) dokapitalizowali nową firmę obejmującą 11 kopalń kwotą ponad 3,4 mld zł. Spodziewana jest poprawa sytuacji w sektorze górniczym, przy jednoczesnym wysokim ryzyku przekierowania inwestycji w sektorze dystrybucji energii elektrycznej na sektor wydobywczy.

Powołanie PGG ma w założeniach pomóc w rozwijaniu sektora węglowego i utrzymaniu miejsc wydobywania oraz miejsc pracy. Trzeba jednak podkreślić, że gospodarka światowa powoli „odchodzi od węgla” promując mniej szkodliwe dla środowiska technologie OZE, co może ograniczyć ewentualne możliwości eksportowe polskich kopalń, a także firm dostarczających produkty na rzecz sektora.

Działalność niezaliczana do podstawowej (pozostała) - linia aparatury sterowniczej:

Linia obejmuje automatykę przemysłową (napędy i aplikacje) oraz aparaturę rozdzielczą dla przemysłu. Rynek w Polsce w tym obszarze charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem i bardzo wysoką konkurencją, a popyt determinowany jest produkcją przemysłową (4,2% wzrost w 2016 r. wg GUS). Sytuacja w obszarach inwestycyjnych przemysłu w istotny sposób oddziałuje na wyniki spółki, szczególnie, że jej działalność opiera się w dużej mierze na przemyśle ciężkim obejmującym wykonywanie prac modernizacyjnych dla branży górniczej i w hutnictwie. W związku z tym, ze względu na trudną sytuację w tych branżach i zastoju na rynku wydobywczym, planowane modernizacje i inwestycje przesuwane są na kolejne okresy.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 11
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

3. Wyniki finansowe

3.1. Analiza i struktura sprzedaży

W 2016 roku skonsolidowane przychody ze sprzedaży ukształtowały się na poziomie 868.821 tys. zł, wyższym o 100.311 tys. zł (13%) niż rok wcześniej.

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę sprzedaży według grup asortymentowych z podziałem na kraj i eksport.

Wyszczególnienie	2016 r.	2015 r.	Zmiana	Dynamika r/r
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Segment pomiarowy	678 580	554 074	124 506	122%
<i>kraj</i>	270 932	242 887	28 045	112%
<i>eksport</i>	407 648	311 187	96 461	131%
<i>udział eksportu segmentu pomiarowego w przychodach ogółem</i>	46,9%	40,5%		
Segment automatyzacji sieci	138 622	151 746	- 13 124	91%
<i>kraj</i>	109 496	123 599	- 14 103	89%
<i>eksport</i>	29 126	28 147	979	103%
<i>udział eksportu automatyzacji sieci w przychodach ogółem</i>	3,4%	3,7%		
Pozostała działalność	51 619	62 690	- 11 071	82%
<i>kraj</i>	51 059	61 174	- 10 115	83%
<i>eksport</i>	560	1 516	- 956	37%
<i>udział eksportu pozostałej działalności w przychodach ogółem</i>	0,1%	0,2%		
Przychody ogółem	868 821	768 510	100 311	113%
<i>kraj</i>	431 486	427 660	3 826	101%
<i>eksport</i>	437 335	340 850	96 485	128%
<i>udział eksportu ogółem w przychodach ogółem</i>	50,3%	44,4%		

Analiza sprzedaży według segmentów

W odniesieniu do struktury produktowej, największy przyrost nastąpił w segmencie pomiarowym i w konsekwencji udział tego segmentu w sprzedaży ogółem wzrósł z 72% do 78% r/r.

Zmiany w sprzedaży poszczególnych segmentów ukształtowały się następująco:

- segment pomiarowy – wzrost (o 22% r/r) wynikający głównie z wysokiej dynamiki sprzedaży w linii opomiarowania gazu (35% r/r) oraz energii elektrycznej (34% r/r), przy utrzymaniu bardzo dobrych wyników w linii woda i ciepło,
- segment automatyzacji sieci – spadek (o 9% r/r) spowodowany przez Apator Rector oraz niższe przychody linii systemy sterowania i nadzoru (Apator Elkomtech), częściowo skompensowany dynamicznym wzrostem linii łączeniowej,
- segment pozostały (non-core) – spadek (o 18% r/r) spowodowany zarówno niższą sprzedażą w obszarze aparatury górniczej jak i sterowniczej.

Główni odbiorcy

Grupa Apator prowadzi sprzedaż swoich produktów głównie do odbiorców instytucjonalnych oraz przemysłu:

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 12
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

- segment automatyzacji sieci:
  - linia aparatury łączeniowej – największą grupą klientów są hurtownie elektryczne,
  - linia systemy sterowania i nadzoru – przychody ze sprzedaży uzyskiwane są w dużej mierze od operatorów systemów dystrybucyjnych (zakłady energetyczne),
  - linia ICT – klienci to operatorzy systemów dystrybucyjnych (zakłady energetyczne),
- segment pomiarowy:
  - linia opomiarowania energii elektrycznej – przychody ze sprzedaży uzyskiwane od operatorów systemów dystrybucyjnych (zakłady energetyczne),
  - linia opomiarowania wody i ciepła – liczna, rozproszona grupa klientów (wodociągi, przedsiębiorstwa energii cieplnej, spółdzielnie mieszkaniowe, budownictwo, przemysł),
  - linia opomiarowania gazu – główna grupa klientów to odbiorcy instytucjonalni oraz spółki gazownicze,
- pozostała działalność:
  - linia aparatury sterowniczej – liczna, rozproszona grupa klientów (budownictwo, hutnictwo, przemysł, kolej, górnictwo),
  - linia aparatury górniczej – główna grupa klientów to spółki węglowe oraz producenci maszyn górniczych.

Grupa Apator na rynku krajowym dostarcza produkty i usługi o znacznej wartości do sektora energetycznego, w związku z powyższym największe uzależnienie występuje w zakresie operatorów systemów dystrybucyjnych. Na rynkach zagranicznych największa sprzedaż realizowana jest do krajów Unii Europejskiej do rozproszonej grupy klientów.

W 2016 roku żaden indywidualny odbiorca nie przekroczył wartości 10% przychodów ze sprzedaży ogółem grupy Apator.

Analiza sprzedaży na rynku krajowym

Wysoki poziom sprzedaży na rynku krajowym utrzymał się dzięki bardzo dobrym wynikom w linii opomiarowania energii elektrycznej, które zrekompensowały spadki sprzedaży:

- w linii sterowania i nadzoru (presja cenowa oraz wzrost konkurencji),
- w liniach non-core,
- w linii ICT (Apator Rector).

Analiza sprzedaży na rynkach zagranicznych

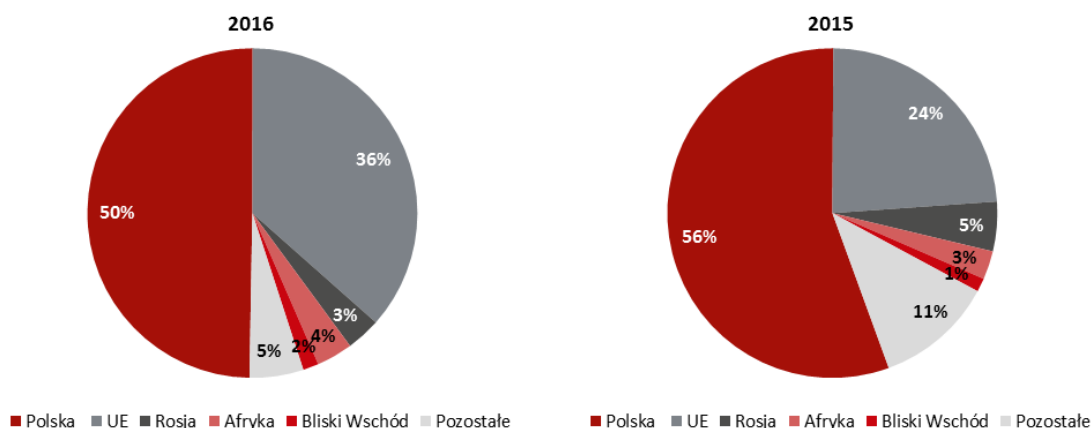
Dynamika sprzedaży eksportowej była w 2016 r. zdecydowanie wyższa niż sprzedaży krajowej (zanotowano wzrost o 28,3% r/r). W efekcie udział eksportu w sprzedaży ogółem wzrósł z 44% do 50%. Jest to bardzo dobry trend, ponieważ zmniejsza uzależnienie grupy Apator od polskiego sektora energetycznego.

Wzrost eksportu uzyskano przede wszystkim poprzez:

- dynamiczny wzrost sprzedaży w segmencie pomiarowym, w tym:
  - sprzedaży zagranicznej linii opomiarowania gazu o 70 mln zł do 188 mln zł, stanowiącej 43% eksportu całej grupy, w tym szczególnie na rynek brytyjski - sprzedaż gazomierzy z liczydłem Secure oraz realizacja zleceń na naprawę i ponowną legalizację gazomierzy przez spółkę GWi,
  - wyższy poziom sprzedaży liczników indukcyjnych, w tym szczególnie na rynek marokański,
- wzrost poziomu kursu EUR, w którym głównie denominowany jest eksport.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 13
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Struktura geograficzna sprzedaży

Głównym rynkiem zbytu grupy Apator pozostaje nadal Polska, jednak jej udział w przychodach spadł o 6 p.p. r/r. Kolejnym istotnym rynkiem jest Unia Europejska, gdzie uzyskano wzrost udziału o 12 p.p., głównie w wyniku dużego wzrostu sprzedaży na rynku brytyjskim.

Rok 2016 był kolejnym, w którym - w związku z sytuacją polityczną i spadkiem kursu rubla - zmniejszył się udział sprzedaży do Rosji, co jednocześnie zostało zrekompensowane poprzez większą penetrację pozostałych rynków (głównie UE).

3.2. Proces zakupów, źródła zaopatrzenia

Podstawowe surowce, które są wykorzystywane w procesie produkcyjnym spółek grupy Apator to wyroby hutnicze, komponenty elektroniki oraz elementy z tworzyw sztucznych i tworzywa sztuczne.

Grupa Apator zaopatruje się w materiały, usługi i towary zarówno na rynku krajowym, jak i zagranicznym, przy czym w przeważającej części od podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Polsce. Ze względu na import surowców i komponentów, których ceny denominowane są głównie w walucie USD, wpływ na koszty nabywanych dóbr uzależnione są od kursu tej waluty. Sytuacja w zakresie cen materiałów w gospodarce światowej charakteryzowała się w 2016 roku stabilnym poziomem cen komponentów elektroniki oraz wzrostem cen metali nieżelaznych (miedzi) w czwartym kwartale 2016 roku (odnosząc się do waluty źródłowej USD). Ceny tworzyw sztucznych były stabilne (odnosząc się do waluty źródłowej EURO). Ponadto silna deprecjacja PLN względem USD w czwartym kwartale 2016 roku wpłynęła negatywnie na poziom cen komponentów elektronicznych i metali nieżelaznych (miedzi) w PLN.

Uzależnienie od dostawców:

Linia liczników energii elektrycznej w zakresie elektronicznych liczników uzależniona jest od producentów układów krzemowych (głównie mikrokontrolerów), co związane jest z brakiem odpowiedników o identycznych parametrach technicznych. Zatrzymanie dostaw od producenta w pierwszej fazie spowodowałoby konieczność zakupu tychże elementów w wyższych cenach z rynku dystrybucyjnego i brokerskiego (podwyższone ryzyko otrzymania układów przeterminowanych lub z recydingu), a po ich wyczerpaniu mogłoby nastąpić zatrzymanie produkcji liczników elektronicznych. Ewentualnym rozwiązaniem byłoby w oparciu o inne układy krzemowe wyprodukowanie innego typu już opracowanego licznika (za zgodą klienta) lub wdrożenie nowego licznika.

W linii systemy sterowania i nadzoru istnieje pewne uzależnienie w zakresie dostawcy jednego z produktów komunikacyjnych (ewentualne zastąpienie tego dostawcy innym mogłoby przejściowo zakłócić harmonogram procesu produkcyjnego).

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 14
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W pozostałych liniach: aparatura łączeniowa, aparatura górnicza, aparatura sterownicza, opomiarowanie wody i ciepła, opomiarowanie gazu, ICT nie występuje uzależnienie od jednego lub więcej dostawców. Ponadto żaden z dostawców zaopatrujących grupę Apator w 2016 r. nie przekroczył 10% wartości przychodów ze sprzedaży grupy Apator za 2016 r.

3.3. Analiza rachunku zysków i strat

W 2016 roku grupa Apator uzyskała następujące wyniki:

Sprawozdanie z zysków i strat	2016 r.	2015 r.	Zmiana	Dynamika r/r
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	%
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	868 821	768 510	100 311	113%
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów, towarów i materiałów	648 722	560 458	88 264	116%
Zysk brutto na sprzedaży	220 099	208 052	12 047	106%
Koszty sprzedaży	38 856	36 396	2 460	107%
Koszty ogólnego zarządu	104 953	96 003	8 950	109%
Zysk na sprzedaży	76 290	75 653	637	101%
Wynik na pozostałej działalności operacyjnej	- 3 959	429	- 4 388	-
Udział w zyskach jednostek objętych konsolidacją metodą praw własności	1 512	1 925	- 413	79%
Przychody (koszty) restrukturyzacji	-	1 460	- 1 460	-
Zysk na działalności operacyjnej	73 843	79 467	- 5 624	93%
EBITDA	108 621	110 915	- 2 294	98%
Wynik na działalności finansowej	- 5 488	- 1 194	- 4 294	-
Wynik przed opodatkowaniem	68 355	78 273	- 9 918	87%
Bieżący podatek dochodowy	- 16 986	- 15 762	- 1 224	-
Odroczony podatek dochodowy	10 399	330	10 069	3 151%
Zysk netto	61 768	62 841	- 1 073	98%
Wskaźniki rentowności:				
Marża zysku brutto ze sprzedaży	25,3%	27,1%		
Marża zysku ze sprzedaży	8,8%	9,8%		
Marża EBITDA	12,5%	14,4%		
Marża zysku netto	7,1%	8,2%		

Grupa Apator uzyskała dobre wyniki finansowe w odniesieniu do 2015 r. Na wzrost masy wyniku brutto na sprzedaży r/r wpływ miały następujące pozytywne czynniki:

- wysoka dynamika przychodów,
- uzyskanie efektu skali sprzedaży i w rezultacie dźwigni operacyjnej w liniach opomiarowania energii elektrycznej oraz gazu,
- poprawa mixu produktowego w linii opomiarowania energii elektrycznej (wzrost udziału sprzedaży liczników o wyższej marży, w tym liczników inteligentnych, korzystniejszy mix marżowy liczników indukcyjnych).

Jednocześnie w ujemny sposób na poziom wyniku brutto na sprzedaży wpłynęła działalność spółki Apator Rector, która istotnie obciążyła wyniki grupy również na pozostałych poziomach zysków. Strata netto Apator Rector w wyniku dokonania korekt i zwiększenia poziomu rezerw w sprawozdaniu finansowym tej spółki wyniosła 21,7 mln zł i dotyczyła realizowanych kontraktów długoterminowych.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 15
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Na poziom zysku EBITDA, poza wyżej wymienionymi czynnikami, pozytywnie wpłynął wzrost amortyzacji (o 11% r/r) oraz korzystna tendencja kształtowania się kursów walutowych (wpływ na poziom przychodów denominowanych w walutach zdecydowanie przewyższył negatywny wpływ walut na poziom kosztów). Jednocześnie zysk EBITDA nieznacznie obniżył się w porównaniu do roku 2015 r., na co miały wpływ ponadto:

- wyższe koszty ogólnego zarządu (o 9% r/r): głównie wzmocnienie kadry menedżerskiej i funkcji grupowych, funkcji wsparcia (IT), usługi doradcze związane z prowadzonymi projektami,
- wzrost kosztów sprzedaży (o 7% r/r) związanego z obsługą zwiększonego eksportu (głównie w liniach opomiarowania gazu, wody i ciepła) oraz wzmocnieniem funkcji sprzedażowych (w systemach sterowania i nadzoru),
- wzrost pozostałych kosztów operacyjnych, w tym przede wszystkim w wyniku aktualizacji należności, rezerw i zapasów.

Na poziom wyniku netto, poza powyższymi czynnikami, wpływ miały:

- działalność finansowa, która przyniosła stratę w kwocie 5,5 mln zł, (głównie obsługa zadłużenia w kwocie 4,7 mln zł),
- czynnik o nietypowym charakterze, jakim było zwiększenie o 8,4 mln zł (do poziomu 22,2 mln zł) aktywa z tytułu podatku odroczonego związanego z niewykorzystaną ulgą podatkową wynikającą z prowadzenia przez podmiot dominujący działalności w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Rok 2016 charakteryzował się konsekwentną realizacją założonych celów. Analiza skonsolidowanych wyników potwierdza, że pomimo wpływu spółki Apator Rector, grupie Apator udało się nie tylko utrzymać stałą tendencję wzrostu przychodów ze sprzedaży, ale również ponad dwukrotnie zwiększyć ich dynamikę (z 6% w 2015 r. do 13% w 2016 r.), a poziom rentowności (pomimo niewielkiego spadku) nadal bardzo pozytywnie wyróżnia grupę Apator na tle innych firm giełdowych.

3.4. Realizacja prognozy skonsolidowanych wyników finansowych na 2016 r.

Prognoza skonsolidowanych wyników finansowych na 2016 r., po dokonanej korekcie w dniu 27 października 2016 r., zakładała uzyskanie skonsolidowanych przychodów ze sprzedaży na poziomie 850 mln zł oraz skonsolidowanego zysku netto w wysokości 62 mln zł. Skorygowana prognoza została zrealizowana i kształtuje się następująco:

Wyszczególnienie	Prognoza na rok 2016	Realizacja prognozy	Zaawansowanie
Skonsolidowane przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	850 000	868 821	102%
Skonsolidowany zysk netto	62 000	61 768	100%

3.5. Analiza sytuacji finansowej

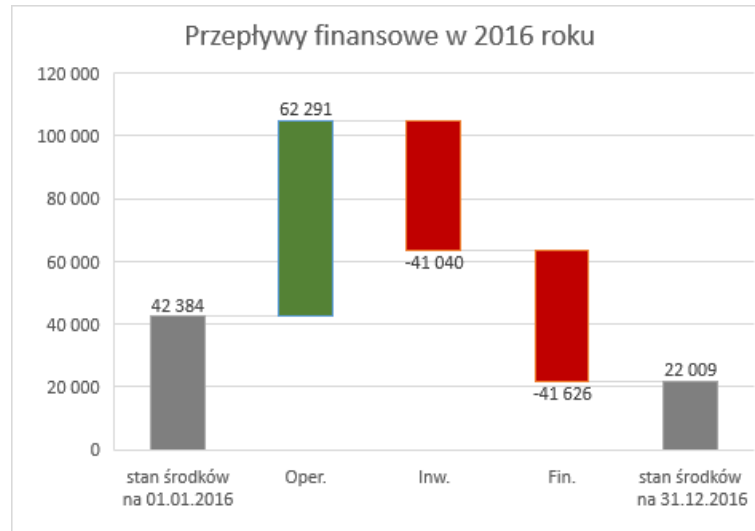
W zakresie przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2016 roku stan środków pieniężnych grupy Apator wynosił 22.009 tys. zł i w relacji do poziomu z 31 grudnia 2015 roku był niższy o 20.375 tys. zł. Spadek ten był głównie wypadkową:

- relatywnie niskiej konwersji EBITDA na przepływy z działalności operacyjnej wynikającej z wysokiego zaangażowania środków w kapitał obrotowy netto,

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 16
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

- spłaty kolejnej raty za wykup udziałów GWi (0,9 mln GBP, tj. 4,6 mln zł) i nakładów inwestycyjnych na rozwój i automatyzację procesów produkcyjnych,
- wypłaconej dywidendy za rok 2015 (22 mln zł) oraz zaliczki na poczet dywidendy za rok 2016 (10 mln zł),
- obsługi kredytów inwestycyjnych.

3.5.1. Ocena zasobów finansowych

W 2016 roku, podobnie jak rok wcześniej, grupa Apator finansowała swoją działalność w większości kapitałem własnym, którego udział w sumie bilansowej utrzymał się na poziomie 53%. W strukturze kapitałów obcych zwiększył się udział zobowiązań krótkoterminowych kosztem zadłużenia długoterminowego, co związane jest ze spłatą kolejnych rat kredytów inwestycyjnych, wdrożeniem finansowania parasolowego oraz wzrostem poziomu zobowiązań handlowych.

Sposób finansowania działalności grupy Apator przedstawiony został w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	2016 r.	2015 r.	Zmiana
	%	%	p. p.
Udział kapitału własnego w sumie bilansowej	53%	53%	0,0
Udział kapitału obcego w sumie bilansowej	47%	47%	0,0

Osiągane wyniki finansowe netto powodują w sposób ciągły przyrost kapitału własnego (wzrost w 2016 r. o 27.359 tys. zł w stosunku do 2015 r.), co również wpływa na jego stały udział w strukturze finansowania działalności przy wzrastającej rokrocznie sumie bilansowej.

Analiza płynności grupy Apator wskazuje na utrzymywanie wskaźników płynności na bezpiecznym poziomie. Zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r. wskaźniki mieściły się w granicach poziomu optymalnego, co potwierdza, że grupa Apator nie miała problemów z terminową spłatą bieżących zobowiązań. Sytuacja finansowa grupy Apator jest stabilna, pozwala na prowadzenie działalności inwestycyjnej oraz dzielenie się zyskiem z akcjonariuszami w postaci dywidendy.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 17
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Wskaźniki	Formuła	2016 r.	2015 r.
Wskaźnik bieżącej płynności	Aktywa obrotowe/Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe	1,3	1,5
Wskaźnik płynności szybkiej	(Aktywa obrotowe- Zapasy)/Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe	0,8	1,0
Dług netto (tys. zł)	kredyty i pożyczki – środki pieniężne i ekwiwalenty – udzielone pożyczki	172 414	152 204
Dług netto / EBITDA	kredyty i pożyczki – środki pieniężne i ekwiwalenty – udzielone pożyczki krótkoterminowe/EBITDA	1,6	1,4
Capex (tys. zł)	Rzeczowe i niematerialne wydatki inwestycyjne	45 782	42 493
Kapitał obrotowy (tys. zł)	(Aktywa bieżące – środki pieniężne) – (Zobowiązania krótkoterminowe – krótkoterminowe kredyty i pożyczki)	214 830	194 102

Poziom długu netto grupy Apator zwiększył się w porównaniu z końcem 2015 r. o 20,2 mln zł (tj. o 13,3%), co związane jest z budowaniem kapitału obrotowego (głównie w segmencie pomiarowym, linie woda i ciepło oraz gaz) oraz konwersją zadłużenia wewnątrzgrupowego na zewnętrzne (w Apator Rector). Pomimo wzrostu, stan zadłużenia grupy Apator pozostaje bezpieczny, wskaźnik długu netto/EBITDA kształtuje się na poziomie 1,6. Na wyższy poziomu wskaźnika długu netto do EBITDA w stosunku do roku poprzedniego wpływ miało przede wszystkim wysokie zadłużenie w relacji do skali działalności spółki Apator Rector.

3.5.2. Ocena zarządzania zasobami finansowymi:

Zarządzanie zasobami finansowymi w grupie Apator odbywa się w sposób rozproszony, oddzielnie w każdej ze spółek grupy w oparciu o następujące kryteria:

- weryfikowanie sytuacji finansowej obecnych i potencjalnych klientów (korzystanie z publikowanych informacji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym oraz z raportów wywiadowni gospodarczych),
- zarządzanie kredytem kupieckim w oparciu o przyjęte zasady,
- monitorowanie stanu rozliczeń z kontrahentami,
- stosowanie procedury windykacji przeterminowanych należności,
- ustalanie możliwie korzystnych umownych terminów regulowania zobowiązań,
- zapewnienie warunków i rodzaju finansowania bieżącego dopasowanego do potrzeb spółek,
- optymalne zarządzanie obszarem finansowania handlu.

W celu zapewnienia właściwej koordynacji działań w obszarze finansów w grupie Apator funkcjonuje Komitet Finansowy, w którego skład wchodzi przede wszystkim główni księgowi oraz dyrektorzy ds. finansów poszczególnych spółek zależnych grupy Apator. Do zadań Komitetu należy analiza potrzeb rozwoju finansowego w grupie Apator, analiza i monitorowanie otoczenia regulacyjnego oraz wypracowanie jednolitych standardów w procesach finansowych. Ponadto w celu wsparcia mechanizmów kontrolnych i jednolitego zarządzania ryzykiem finansowym w grupie powołany jest Komitet ds. Ryzyk Finansowych. W skład Komitetu wchodzi pracownicy pionów finansowych Apator SA i spółek zależnych. Zadaniem Komitetu jest:

- monitorowanie zabezpieczenia ekspozycji walutowej, odsetkowej oraz polityki hedgingowej,
- rekomendowanie poziomu kursów budżetowych wraz z analizą zmian w kursach spot,
- analizowanie ryzyk przy zabezpieczaniu stóp IRS,
- analiza trendów i sytuacji na rynkach walutowych,

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 18
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

▪ bieżące raportowanie do Zarządu i Rady Nadzorczej Apator SA oraz Zarządów i Rad Nadzorczych grupy Apator. Podstawowym założeniem dotyczącym zarządzania zasobami finansowymi grupy Apator jest utrzymanie silnej i bezpiecznej pozycji w zakresie płynności finansowej poszczególnych spółek. Utrzymanie płynności finansowej jest podstawą zaufania ze strony partnerów handlowych, kredytodawców i rynku oraz pozwala na realizację zakładanych planów. Jest także podstawą przyszłego rozwoju każdej spółki i całej grupy Apator. Spółki na bieżąco monitorują wielkości mające wpływ na wysokość zasobów finansowych dążąc do maksymalnego przyspieszenia przepływu gotówki, zarówno poprzez analizę cykli obrotu zapasami, jak i możliwie najszybsze inkasowanie należności.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa finansowego w czerwcu 2016 r. wdrożono w poszczególnych krajowych spółkach GK Apator kredytowanie parasolowe przeznaczone na bieżące finansowanie działalności oraz limity na gwarancje i akredytywy. Proces pozwolił na elastyczne zarządzanie płynnością w grupie, ujednoczenie warunków cenowych bieżących operacji bankowych, korzystanie z efektów usługi wirtualnej kompensacji sald, co dodatkowo przynosi grupie korzyści finansowe. Ponadto w celu przeciwdziałania potencjalnym nieprawidłowościom w zarządzaniu zasobami finansowymi, przyjęto w spółkach grupy Apator zasady postępowania w obszarach: sprzedaż, kredyt kupiecki, monitorowanie należności, bieżące informacje dla zarządu i dyrekcji o sytuacji finansowej.

4. Prognoza skonsolidowanych wyników finansowych na 2017 r.

Prognoza skonsolidowanych wyników finansowych na 2017 rok przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Prognoza na rok 2017	Wykonanie 2016 roku	Dynamika
Skonsolidowane przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	900 000 - 950 000	868 821	103,6% - 109,3%
Skonsolidowany zysk netto	75 000 - 80 000	61 768	121,4% - 129,5%

Prognoza 2017 roku oparta jest na następujących, głównych założeniach:

- organiczny wzrost przychodów,
- poprawa koniunktury w obszarze energetyki zawodowej,
- brak wpływu ewentualnych akwizycji i dezinvestycji,
- brak ujemnego wpływu Apator Rector na poziom skonsolidowanego wyniku netto,
- brak jednorazowych korekt o charakterze nieoperacyjnym,
- średnie kursy walutowe: 4,25 PLN/EUR; 4,00 PLN/USD; 5,20 PLN/GBP.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 19
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

5. Perspektywy rozwoju działalności z uwzględnieniem elementów strategii

Grupa Apator działa zgodnie z głównymi kierunkami strategicznymi przyjętymi na lata 2014 – 2019.

W związku z powyższym na sytuację i wyniki finansowe grupy Apator w perspektywie najbliższych okresów wpływ będą miały następujące czynniki:

- Wszystkie linie biznesowe:
  - sytuacja makroekonomiczna,
  - kształtowanie się kursów walut USD (koszty zakupu materiałów elektronicznych), EUR i GBP (przychody ze sprzedaży eksportowej),
  - efekty realizowanej polityki zabezpieczenia kursów walut,
- Segment automatyzacji pracy sieci – linia ICT – spółka Apator Rector:
  - założenie zakończenia i rozliczenia kontraktów długoterminowych w 2017 roku bez negatywnego wpływu na wyniki grupy Apator (według najlepszej wiedzy Zarządu Apator Rector założenie jest oparte o zaawansowanie prac i o poziom korekt i rezerw założonych w sprawozdaniu finansowym za 2016 r.),
- Segment automatyzacji pracy sieci – linia sterowania i nadzoru – spółka Apator Elkomtech:
  - zmiany w priorytetach inwestycyjnych w koncernach energetycznych, szczególnie w zakresie systemów informatycznych wspomagających zarządzanie majątkiem firmy, wpływające niekorzystnie na poziom sprzedaży,
  - wysoki poziom konkurencji i erozja cenowa w obliczu mniejszej liczby przetargów na rynku,
  - inicjatywy kosztowe: prace nad nowymi rozwiązaniami oraz doskonalenie obecnej oferty produktowej (w tym redesign to cost),
- Segment automatyzacji pracy sieci – linia łączeniowa:
  - możliwość kontynuacji wysokiej sprzedaży przy dobrej rentowności,
  - inicjatywy produktowe: przygotowanie do wdrożenia zmodernizowanej oferty rozłączników,
- Segment pomiarowy – linia energii elektrycznej:
  - niższy niż w 2016 r., ale nadal wysoki portfel zamówień w zakresie liczników energii elektrycznej (obecny backlog: Energa Operator, PGE, Tauron Dystrybucja, innogy) oraz w zakresie liczników indukcyjnych (Maroko, Belgia),
  - inicjatywy produktowe: wprowadzenie do sprzedaży zmodernizowanego kosztowo komunalnego licznika elektronicznego Norax,
  - poprawa efektywności operacyjnej Apator SA ,
- Segment pomiarowy – linia woda i ciepło:
  - wzrost eksportu:
    - ✓ szczególnie do krajów Unii Europejskiej,
    - ✓ możliwości sprzedażowe na rynku afrykańskim - wygrany przetarg w Etiopii na kwotę 14,1 mln którego realizacja została przesunięta na 1H2017 r.,
  - zakończenie prac nad wdrożeniem do produkcji wodomierzy ultradźwiękowych do wody zimnej, uruchomienie sprzedaży w 2017 r.,

Nazwa jednostki:	Grupa Apator			Strona 20
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

- inicjatywy produktowe: dalsze intensywne prace nad opracowaniem kolejnych rodzin wyrobów ultradźwiękowych (Apator Powogaz – Apator Miitors), rozwój systemów telemetrycznych GSM (Apator Telemetria),
- Segment pomiarowy – linia opomiarowania gazu:
  - zwiększenie tempa ekspansji eksportowej:
    - ✓ realizacja przetargów na rynek holenderski we współpracy z Landis+Gyr (szacowana wartość umowy 8 mln EUR) oraz z Flonidanem (szacowana wartość umowy 28 mln EUR),
    - ✓ kontynuowanie dostaw do partnera Secure (rynek brytyjski i indyjski),
  - inicjatywy produktowe: prace nad własnymi rozwiązaniami gazomierzy typu smart,
  - inicjatywy kosztowe i produkcyjne: automatyzacja procesów produkcyjnych, zwiększenie skalowalności produkcji i poprawa efektywności Apator Metrix,
- Segment non-core – linia sterownicza i górnicza:
  - stopniowa poprawa sytuacji spółki Apator Control,
  - utrzymywanie się tendencji spadkowej w zakresie poziomu zysku netto spółki Apator Mining
- Pozostałe czynniki:
  - prowadzone w 2017 r. zmiany w procesie produkcji w Apator SA ukierunkowane na zwiększenie mocy produkcyjnych i skalowalności produkcji, wzrost wydajności, obniżanie kosztów oraz wdrożenie programu rozwoju dostawców (dywersyfikacja źródeł, stały monitoring pod kątem cen i jakości),
  - wdrażanie efektywniejszego modelu zarządzania grupą Apator,
  - rozwój przez akwizycje - stała penetracja rynków europejskich w celu poszukiwania możliwości akwizycyjnych.

Grupa Apator posiada dobre perspektywy na 2017 r., w którym planowany jest dalszy rozwój w ujęciu produktowym i geograficznym.

6. Czynniki ryzyka i zagrożeń

6.1. Materializacja ryzyk

W 2016 r. nastąpiła materializacja ryzyka związanego z realizacją dwóch dużych, skomplikowanych projektów informatycznych przez Apator Rector, których skutkiem jest:

- strata netto Apator Rector w kwocie 21,7 mln zł, uwzględniająca korekty i rezerwy na oszacowane koszty tych projektów w 2017 r.,
- wysoki poziom zadłużenia Apator Rector na koniec 2016 r. w kwocie 34 mln zł.

Wprowadzone w 2016 r. korekty i rezerwy w sprawozdaniu finansowym Apator Rector, według najlepszej wiedzy Zarządu Apator Rector, uwzględniły szacowane przyszłe koszty i obciążenia z tytułu realizacji kontraktów długoterminowych. Zarząd na bieżąco zarządza sytuacją w tych dwóch kontraktach, która nadal jest trudna. Ostateczne rozliczenie kontaktów, a więc również eliminacja ryzyk z nich wynikających oczekiwane jest w 2017 roku.

Celem prowadzonych działań jest zamknięcie obecnych kontraktów i uruchomienie nowej, rentownej sprzedaży.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 21
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

6.2. Ryzyka

Najistotniejsze ryzyka i zagrożenia zidentyfikowane dla podmiotu dominującego i grupy kapitałowej są następujące:

I) Ryzyka strategiczne:

1) Ryzyka dotyczące założonych celów strategicznych

- Brak wdrożenia smart meteringu w Polsce wynikający z problemów w wypracowaniu specyfikacji technicznych oraz braku kierunkowego planu wdrożenia (roadmapy), co w konsekwencji blokuje rozwój inteligentnych sieci.

Podczas prac grupy roboczej przy KIGeIT powstała specyfikacja liczników smart 1 i 3 fazowych. Nie ma jednak nadal stosownych aktów prawnych, które zatwierdzałyby kolejną propozycję środowisk energetycznych. Nie ma również żadnego oficjalnego planu i terminarza wdrożenia smart meteringu w Polsce, pomimo nałożonych przez dyrektywę UE zobowiązań do zainstalowania 80% liczników smart do 2020 roku.

- Przekierowanie inwestycji na sektor wydobywczy. Ryzyko spowolnienia inwestycji w polskim sektorze dystrybucji energii elektrycznej w średnim terminie (1-2 lata) związane z przeniesieniem środków inwestycyjnych z dystrybucji na sfinansowanie restrukturyzacji górnictwa.

Restrukturyzacja polskiego sektora górnictwa w dużej części będzie finansowana ze środków polskich grup energetycznych (np. utworzenie PGG i zobowiązania z tym związane). Obecnie trwają prace nad modyfikacją strategii OSD, a niektóre firmy energetyczne, jak np. Tauron już ogłosiły nową strategię, w której niezbędne oszczędności wygenerowane zostaną także poprzez zmniejszenie wydatków inwestycyjnych w sektorze dystrybucji i sprzedaży energii elektrycznej, co może się przełożyć na zmniejszenie wydatków inwestycyjnych w całej branży elektrycznej.

- Utrzymywanie się niskiego poziomu cen w zakresie liczników gazu i energii elektrycznej w wyniku bardzo konkurencyjnego rynku, presji cenowej w przetargach oraz dużej siły zakupowej operatorów systemów dystrybucyjnych (centralizacja zakupów, uzupełnienie przetargów systemem aukcyjnym, alokacja kontraktów 1-2 letnich u jednego dostawcy),
- Zanik popytu w horyzoncie kilku kolejnych lat na liczniki indukcyjne, dostarczane przez Pafal, z uwagi na starzejącą się technologię.

2) Ryzyko związane z wpływem potencjalnych akwizycji znaczących podmiotów

Grupa Apator, zgodnie z przyjętą strategią działalności, poszukuje szans akwizycyjnych, które zapewnią pozyskanie kluczowych kompetencji, wzmocnienie pozycji na wybranych rynkach i rozwój grupy kapitałowej. Z chwilą, gdy dokonane zostanie przejęcie lub fuzja innego podmiotu, proces pełnego zintegrowania tejże jednostki może być obciążony wieloma ryzykami, np. odejścia kluczowych pracowników, utraty części klientów, wysokich kosztów całego procesu integracji, bądź barierą związaną z kulturą organizacyjną skutkującą niewykorzystaniem potencjału wynikającego z przejęcia lub brakiem możliwości zrealizowania korzyści z tytułu synergii i wspólnych celów strategicznych. Grupa dokonuje oceny potencjalnych przejęć i akwizycji, a realizacja takich transakcji wymaga szczególnego zaangażowania kierownictwa wysokiego szczebla i może się wiązać ze znaczącymi kosztami związanymi z identyfikacją i oceną kandydatów do przejęcia, negocjowaniem umów i integracją przejmowanych podmiotów. Dla przeprowadzenia takich transakcji grupa Apator może wymagać dodatkowego finansowania, co również może mieć wpływ na wyniki finansowe grupy. Korzyści z potencjalnych przejęć zależeć będą przede wszystkim od zdolności do

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 22
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

integracji przejmowanych podmiotów w strukturę grupy kapitałowej. Przyszłe nabycia mogą się wiązać z przejęciem istniejących zobowiązań i ryzykiem wystąpienia zobowiązań nieujawnionych.

3) Ryzyko utraty wartości przejętych aktywów

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów i przynajmniej raz w roku poddawana jest testowi na utratę wartości. Wartość firmy jednostek zależnych na dzień 31.12.2016 r. wynosi 122,9 mln zł, w tym:

- Apator Rector - 43,1 mln zł,
- Apator Elkomtech – 34,4 mln zł,
- Apator Miitors – 19,3 mln zł,
- Apator Powogaz – 17,9 mln zł,
- pozostałe spółki – 8,2 mln zł.

Ryzyko związane jest z ewentualnym zmniejszeniem potencjału do generowania gotówki przez jednostki zależne/jednostki generujące gotówkę (CGU) w przedziale czasu określonym perspektywą biznes planu.

4) Ryzyko utraty wartości ekonomicznej nakładów na projekty rozwojowe

W ramach grupy Apator ponoszone są nakłady na projekty rozwojowe mające na celu rozszerzenie portfela produktowego poprzez projektowanie nowych produktów, rozwiązań IT i technologii skierowanych do rozwijających się rynków mediów użytkowych w kraju i zagranicą.

Decyzje o inwestycjach w nowe projekty dokonywane są na podstawie analizy trendów rynkowych i sporządzanych biznes planów. Ponoszone nakłady ujmowane są jako wartości niematerialne w oparciu o cenę ich nabycia pomniejszoną o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. aktualna wartość nakładów na projekty rozwojowe w GK Apator wyniosła 42,8 mln zł i dotyczy kosztów prac rozwojowych oraz nakładów na środki trwałe związanych z tymi projektami.

Istnieje ryzyko ewentualnej konieczności dokonania odpisu utraty wartości w przypadku zmniejszenia skali popytu lub wzrostu konkurencji na wyżej wymienionych rynkach.

II) Ryzyka operacyjne

1) Ryzyko koncentracji klientów

Ryzyko związane jest z koncentracją klientów grupy Apator, którą stanowi sektor energetyki zawodowej. Istotny udział w przychodach grupy Apator ma sprzedaż do polskich koncernów energetycznych. W związku z powyższym ryzyko dotyczy w szczególności zakończenia współpracy pomiędzy Apator Rector a spółkami z energetyki zawodowej w ramach realizowanych kontraktów długoterminowych, które może wpłynąć na sprzedaż produktów i usług pozostałych spółek z grupy Apator dla tej grupy klientów.

2) Ryzyko związane z realizacją długoterminowych umów

Ryzyko dotyczy realizacji istotnych, długoletnich umów z klientami zagranicznymi, szczególnie w ramach przetargów zagranicznych (np. umowy z Flonidanem, Landis+Gyr). Ryzyko wiąże się z niedotrzymaniem standardów jakościowych produktów oraz terminów dostaw, które w konsekwencji mogą doprowadzić do nałożenia wysokich kar umownych, utraty dobrego wizerunku lub nawet utraty klientów.

3) Ryzyka gospodarcze

Ryzyko związane jest z dużym udziałem eksportu grupy Apator i dotyczy sytuacji gospodarczej panującej na głównych rynkach eksportowych. Do istotnych zagrożeń wpływających na działalność grupy Apator zaliczyć można ogólnosiwiatowe zawirowania gospodarcze i napięcia polityczne. Znaczący wpływ na strukturę sprzedaży grupy Apator na rynkach zagranicznych ma kształtowanie się sytuacji gospodarczej i politycznej w Rosji, która spowodowała znaczny

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 23
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

spadek przychodów z rynku rosyjskiego w ostatnich latach. Spółki grupy Apator obecnie koncentrują się na umacnianiu pozycji rynkowej w obszarze EMEA, w którym odnotowane były istotne wzrosty sprzedaży.

Ponadto, przejściowo wpływ ma również sytuacja w Polsce związana ze zmianą władz w spółkach pozostających pod kontrolą Skarbu Państwa. Spowodowało to przejściowe spowolnienie w realizacji programów inwestycyjnych lub częściową zmianę ich kierunków, natomiast zmiany kadrowe powodują spowolnienie procesów decyzyjnych.

4) Ryzyko poziomu jakości

Grupa Apator wdraża w szerokim zakresie nowe produkty (np. liczniki smart, wodomierze ultradźwiękowe), nowe technologie komunikacyjne oraz istotnie modernizuje dotychczasowe wyroby. Wiąże się to z ryzykiem ewentualnych wad jakościowych.

5) Ryzyko komodytyzacji rozwiązań i technologii

Ryzyko związane jest z szerokim upowszechnieniem nowych rozwiązań i technologii oraz dynamicznym postępem technologicznym, które prowadzą do presji na obniżanie cen produktów i usług.

6) Ryzyka regulacyjne, ryzyka braku standardów technicznych dla nowoczesnych technologii (smart metering, automatyzacja sieci)

Ryzyko dotyczy możliwości zmian regulacji prawnych w otoczeniu grupy kapitałowej lub sytuacji, w których istnieją niejasne regulacje lub ich brak. Ryzyko związane jest również z brakiem standardów i specyfikacji technicznych dla nowoczesnych technologii, częstą zmianą tych wymagań podczas realizacji rozpoczętych kontraktów, które prowadzą do ograniczenia elastyczności i szybkości reagowania biznesu i wprowadzania dodatkowych odpowiedzialności na zarządzających. Ze względu na to, że proces oczekiwania na zatwierdzenia nowych wymagań/specyfikacji, prekwalfikacji lub certyfikacji w segmentach „Smart Metering” i „Smart Grids” może być długi, może to skutkować opóźnieniami we wprowadzeniu produktów na rynek albo opóźnieniami realizacji harmonogramu w przypadku zawartych już długoterminowych kontraktów.

Grupa ogranicza powyższe ryzyko angażując się we współpracę z polskimi i europejskimi organizacjami branżowymi (np. PTPIREE, KIGEIT, KSPG, ESMIG, G3-PLC Alliance, PRIME Alliance, OSGP Alliance), które mają realny wpływ na kreowanie, zatwierdzanie standardów technicznych i kształt regulacji branżowych.

7) Ryzyko utraty kluczowych pracowników

Sektor zaawansowanych technologii, w którym działa grupa Apator, opiera się na kompetencjach i wiedzy jej kluczowych pracowników, przede wszystkim w działach R&D oraz kluczowej kadry zarządzającej.

W celu minimalizacji ryzyka następuje wzmocnienie i rozwój funkcji HR w grupie Apator oraz realizowany jest program projektów HR, obecnie dla linii biznesowych dedykowanych do obsługi energetyki zawodowej.

III) Ryzyka finansowe

1) Ryzyka walutowe

Ryzyko związane jest z niestabilnością rynku finansowego i dużą zmiennością kursów walut, a także związane z różnicami kursowymi przy transakcjach importowych i eksportowych wynikającymi ze zmiany kursu w momencie realizacji transakcji i jej rozliczenia.

Grupa Apator osiąga istotne przychody na rynkach zagranicznych, jak również importuje materiały i komponenty. W związku z powyższym jej wyniki uzależnione są od kształtowania się kursów walutowych.

Tendencja w zakresie kształtowania się kursu PLN/USD w 2016 roku wpływała na ponoszone koszty surowców i materiałów, których ceny utrzymywały się na wysokim poziomie. Średni kurs PLN/USD w 2016 roku wyniósł 3,94; podczas gdy średni kurs PLN/USD w analogicznym okresie roku poprzedniego wyniósł 3,77.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 24
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W zakresie kształtowania się waluty EUR w stosunku do PLN w 2016 roku notowano korzystną tendencję umacniania się waluty euro, która wpływała na wzrost wpływów z eksportu w PLN. Kurs euro na przestrzeni 2016 roku ukształtował się na poziomie 4,36 i był znacznie wyższy niż kurs średni w roku 2015 wynoszący 4,18.

W celu minimalizacji ryzyka walutowego, grupa Apator prowadzi skuteczną politykę zabezpieczeń w zakresie kursu EUR, USD oraz GBP. Na dzień 31 grudnia 2016 roku:

- stan kontraktów terminowych zabezpieczających walutę EUR wynosił 43.455 tys. EUR z terminami realizacji w latach 2017 – 2018 po średnim kursie 4,42 zł,
- stan transakcji zabezpieczających walutę USD wynosił 6.870 tys. USD z terminami realizacji w 2017 roku po średnim kursie 3,93 zł,
- stan transakcji zabezpieczających walutę GBP wynosił 500 tys. GBP z terminami realizacji w 2017 roku po średnim kursie 5,36 zł.

2) Ryzyko związane z płynnością finansową

Ryzyko zarządzane jest poprzez bieżącą i okresową analizę spływu należności, jak i terminowe regulowanie zobowiązań, utrzymanie odpowiednich poziomów kowenantów określonych w umowach kredytowych.

Grupa Apator posiada prawidłową płynność finansową. W 2016 roku wdrożyła kredyt wieloproduktowy (parasolowy), który pozwala na elastyczne zarządzanie płynnością poszczególnych spółek grupy.

3) Ryzyko podatkowe

Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych, czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają zmianom oraz zmienia się ich interpretacja przez organy skarbowe. Skutkiem tego niejednokrotnie brak jest odniesienia do utrwalonych regulacji bądź precedensów prawnych lub zmienia się podejście organów skarbowych do transakcji podatkowych. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno między organami państwowymi, jak i między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania istotnych kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z odsetkami.

Dostarczanie zaawansowanych technologicznie wyrobów dla najbardziej wymagających klientów w Polsce i za granicą RP, jest aktualnie istotnym czynnikiem rozwoju biznesu w grupie, przynoszącym stabilne zyski, niemniej z uwagi na osiągniętą skalę i tempo rozwoju, a także na fakt, że złożoność przedmiotu realizacji umów na dostawy produktów wymaga niejednokrotnie udziału w międzynarodowych konsorcjach, automatycznie zwiększa związane z prowadzeniem działalności międzynarodowej ryzyka finansowe. Jednym z elementów tych ryzyk są ryzyka podatkowe związane z przepływem towarów pomiędzy firmami współpracującymi w ramach realizacji umów i pochodzącymi z różnych krajów i towarzyszącymi tym transakcjom interpretacjami podatkowymi.

Rozliczenia podatkowe mogą zostać poddane kontroli przez okres pięciu lat. W efekcie kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organa skarbowe. Grupa Apator stoi na stanowisku, że utworzono odpowiednie rezerwy w odniesieniu do prawdopodobnych i możliwych do kwantyfikacji ryzyk zobowiązań.

4) Ryzyko niższego poziomu wykorzystania aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazywane jest aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego, które głównie dotyczy:

- ulgi strefowej wynikającej z prowadzenia działalności w Pomorskiej Strefie Ekonomicznej przez podmiot dominujący,
- tarczy podatkowej istniejącej w spółkach grupy Apator.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator			Strona 25
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Poziom tego aktywa jest ustalany na podstawie wieloletnich planów finansowych i odzwierciedla kwotę przewidzianą w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego. Aktywo podlega okresowej analizie możliwości jego wykorzystania.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wysokość aktywa wynosi 42,9 mln zł i ma potwierdzenie w planach biznesowych. Istnieje jednak ryzyko niepełnego wykorzystania aktywa, w przypadku braku pełnej realizacji założonych celów.

IV) Inne kategorie ryzyka:

Ryzyko organizacji grupy Apator i zarządzania korporacyjnego

Ryzyko związane jest z funkcjonowaniem w grupie Apator 17 spółek, co może powodować nieefektywną współpracę pomiędzy spółkami w zakresie procesów zarządczych, sprawozdawczości oraz zarządzania informacją. Może to mieć niekorzystny wpływ na działalność grupy, poprzez niepełną realizację celów strategicznych lub wydłużony proces ich realizacji.

Powyższe ryzyko mitygowane jest w ramach kontroli biznesowej poprzez nadzór właścicielski, ustanowione prawo wewnętrzne w formie wytycznych korporacyjnych, działalność komitetów powołanych w ramach grupy Apator, kontroling oraz działania CFO.

7. Opis istotnych pozycji pozabilansowych i inwestycji

Informacja na temat istotnych pozycji pozabilansowych grupy Apator została zawarta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (Raport roczny RS – 2016).

7.1. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy Apator w 2016 r.

W 2016 r. spółki grupy Apator nie dokonały żadnych inwestycji kapitałowych.

7.2. Inwestycje

Niefinansowy majątek:

Plan inwestycyjny grupy Apator na 2017 r. przekracza 66 mln zł, w tym głównie:

- 36 mln zł – nakłady zorientowane na prowadzenie prac rozwojowych nad budową portfela nowych produktów,
- 15 mln zł – zakupy modernizacyjno-odtworzeniowe maszyn i urządzeń,
- 8 mln zł – nakłady na sprzęt IT,
- 8 mln zł – pozostałe wydatki inwestycyjne obejmujące przede wszystkim nakłady ukierunkowane na zwiększenie zdolności produkcyjnych i efektywności.

Powyższe nakłady inwestycyjne znajdują się w możliwościach finansowych grupy Apator i nie zagrażają utrzymania jej płynności, a w szczególności w zakresie terminowego regulowania zobowiązań.

Finansowy majątek:

Chociaż grupa Apator na bieżąco analizuje pojawiające się nowe możliwości akwizycyjne, do chwili obecnej nie zostały podjęte żadne wiążące działania związane z ewentualnymi przejęciami.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 26
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8. Kredyty, pożyczki, poręczenia i gwarancje

8.1. Kredyty

W 2016 roku grupa Apator wdrożyła finansowanie parasolowe, które oprócz umożliwienia elastycznego zarządzania płynnością, pozwoliło na ujednoczenie warunków cenowych dla grupy Apator. W związku z powyższym w dniu 22 czerwca 2016 r. zawarto umowę wieloproduktową z ING Bank Śląski z siedzibą w Katowicach, do której przystąpiły następujące spółki: Apator SA, Apator Telemetry Sp. z o.o., Apator Powogaz SA, FAP Pafal SA, Apator Metrix SA, Apator Rector Sp. z o.o., Apator Elkomtech SA, Apator Control Sp. z o.o., Apator Mining Sp. z o.o. W ramach umowy spółki grupy Apator mają przyznany odnawialny limit kredytowy do kwoty 120 mln zł, przeznaczony na bieżące finansowanie działalności oraz limity na gwarancje i akredytywy.

Umowa wieloproduktowa przewiduje dwuletni okres finansowania i została zawarta do dnia 21 czerwca 2018 r. Oprocentowanie limitu oparte jest o stawkę WIBOR 1M powiększoną o marżę banku. W ramach umowy ustalono następujące zabezpieczenia:

- zastawy rejestrowe na zapasach spółek grupy Apator o łącznej wartości 80 mln zł,
- zastawy rejestrowe na środkach trwałych spółek grupy Apator o łącznej wartości brutto 34,7 mln zł,
- zastawy rejestrowe na wierzytelności z tytułu rachunków bankowych prowadzonych w ING Banku Śląskim SA,
- hipoteka łączna umowna na nieruchomościach spółek grupy Apator: FAP Pafal SA w Świdnicy i Apator Mining Sp. z o.o. w Pszowie o łącznej wartości 10,1 mln zł, wpis do najwyższej sumy zabezpieczenia w kwocie 26 mln zł,
- cesja z praw polisy ubezpieczeniowej powyższych zabezpieczeń,
- oświadczenie spółek grupy Apator o poddaniu się egzekucji do kwoty 180 mln zł do dnia 22.06.2024 r.

Zobowiązania wynikające z przyznanego limitu obciążają spółki grupy Apator solidarnie (proporcjonalnie do udziałów w finansowaniu), maksymalnie do kwoty limitu tj. 120 mln zł.

Poza wymienioną umowę, żadna ze spółek grupy nie zawierała w 2016 r. innych umów kredytowych.

Stan zadłużenia z tytułu kredytu parasolowego oraz kredytów zaciągniętych w latach poprzednich przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	na dzień 31.12.2016	na dzień 31.12.2015
Kredyty i pożyczki długoterminowe	54 824	82 581
płatne powyżej 1 roku do 2 lat	36 077	32 373
płatne powyżej 2 lat do 5 lat	15 146	42 679
płatne powyżej 5 lat	3 601	7 529
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	139 599	112 007
Kredyty i pożyczki ogółem	194 423	194 588

W 2016 r. żaden bank nie wypowiedział żadnej spółce grupy Apator umowy kredytowej, a spółki grupy Apator wywiązywały się z zobowiązań wynikających z zawartych umów kredytowych.

Informację na temat wszystkich umów kredytowych zamieszczono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w punkcie 8.18 (Raport roczny RS – 2016).

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 27
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

8.2. Pożyczki

W 2016 r. spółki grupy Apator nie udzielały pożyczek podmiotom spoza grupy Apator.

Stan udzielonych i otrzymanych pożyczek spółek grupy Apator na dzień 31.12.2016 r. przedstawia się następująco:

1. Spółka Apator Metrix SA posiada należność z tytułu udzielonych pożyczek swojemu podmiotowi zależnemu spółce GWi Ltd.:

Tytułem	Kwota pożyczki	Data udzielenia pożyczki	Stan na 31.12.2016 r.	Waluta	Stopa procentowa
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	1 600 000	05.09.2012 r.	1 212 000	GBP	3 p.p. powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	75 000	03.10.2012 r.	75 000	GBP	3 p.p. powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	50 000	17.07.2013 r.	50 000	GBP	3 p.p. powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	50 000	20.08.2013 r.	50 000	GBP	3 p.p. powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	100 000	04.11.2013 r.	100 000	GBP	3 p.p. powyżej stopy bazowej Barclays Bank PLC
Suma	1 875 000		1 487 000	GBP	

Na dzień 31.12.2016 r. pożyczka udzielona GWi wynosiła łącznie 1.487 tys. GBP (tj. 7.415 tys. zł wg kursu kupna banku dominującego z dnia 31.12.2016 r. równego (1 GBP = 4,9868 zł). Na dzień 31.12.2016 r. zostały uregulowane wszystkie odsetki.

2. Spółka Apator Powogaz SA posiada należność z tytułu udzielonych pożyczek swojemu podmiotowi zależnemu spółce Apator Miitors ApS:

Tytułem	Kwota pożyczki	Data udzielenia pożyczki	Stan na 31.12.2016 (łącznie z odsetkami)	Waluta	Termin wymagalności	Stopa procentowa
pożyczka udzielona na finansowanie spłaty obligacji	949 648	31.03.2015 r.	404 806,16	EUR	31.03.2018 r.	2%
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	200 000	21.04.2015 r.	206 766,60	EUR	30.04.2018 r.	2%
pożyczka udzielona na bieżącą działalność spółki	250 000	15.06.2015 r.	257 722,28	EUR	30.06.2018 r.	2%
Suma	1 399 648		869 295,04	EUR		

Na dzień 31.12.2016 r. pożyczka udzielona Apator Miitors wynosiła łącznie 869 tys. EUR (tj. 3,8 mln zł wg średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2016 r. równego 1 EUR = 4,4240 zł). Odsetki regulowane są na koniec każdego roku kalendarzowego.

3. Spółka GWi posiada pożyczkę w wysokości 1,7 mln GBP (tj. 8,7 mln PLN wg średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2016 r. równego 1 GBP = 5,1445 zł) zaciągniętą w BI Group PLC. Do dnia 30.11.2016 r. spółka spłaciła część pożyczki w wysokości 0,2 mln GBP, spłata kolejnych części będzie następować ze środków obrotowych GWi według następującego harmonogramu:
  - nie później niż do 30 listopada 2017 roku: 0,6 mln GBP,
  - nie później niż do 30 listopada 2018 roku: 0,9 mln GBP.
4. Spółka Apator S.A. udzieliła pożyczka w wysokości 9 mln zł dla Apator Rector sp. z o.o., oprocentowana według zmiennej stopy procentowej określonej jako suma stopy WIBOR 1M oraz marży wysokości 0,9% w stosunku rocznym. Odsetki naliczane były w okresach jednomiesięcznych.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 28
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W dniu 30.06.2016 r. pożyczka została w całości spłacona, a poziom odsetek do spłaty na 31.12.2016 r. wynosi 74 tys. zł.

8.3. Poręczenia

1. Stan udzielonych poręczeń jest następujący: na dzień 31 grudnia 2016 r. spółka zależna Apator Powogaz SA jest poręczycielem kredytu zaciągniętego w ING Bank Śląski SA dla spółki zależnej Apator Telemetry sp. z o.o. do kwoty 3,5 mln zł na okres do 30.11.2022 roku.
2. Stan udzielonych poręczeń otrzymanych od podmiotów spoza grupy jest następujący: na dzień 31 grudnia 2016 r. spółki grupy Apator nie posiadały takich poręczeń.

8.4. Gwarancje

Na dzień 31 grudnia 2016 r. stan udzielonych gwarancji jest następujący:

1. Spółka Apator SA:
  - gwarancja dla National Industry Group Ltd. na kwotę 4,5 mln GBP (tj. 23,2 mln zł), zabezpieczająca spłatę przez Apator Metrix SA odroczonej w czasie płatności za udziały GWi. Gwarancja została udzielona do 2020 roku. Prowizja z tytułu udzielenia gwarancji wynosi 0,8% w stosunku rocznym.
  - gwarancja należytego wykonania umowy obowiązującej do dnia 30.10.2017 r. na kwotę 0,9 mln zł przez podmiot zależny Apator Rector sp. z o.o. dla RWE Group Business Services Polska sp. z o.o. udzielona poprzez bank Raiffeisen Bank SA. Prowizja z tytułu powyższej gwarancji jest równa wysokości poniesionych na rzecz banku kosztów powiększonych o 5% od kwoty udzielonej gwarancji.
  - gwarancja płatnicza na kwotę 400 tys. zł, wystawiona przez Exatel S.A. W dniu 14 marca 2016 zawarty został aneks zmieniający termin ważności gwarancji do dnia 22 kwietnia 2017 r. W dniu 27 kwietnia 2016 r. zawarty został aneks obniżający kwotę gwarancji do wysokości 100 tys. zł.
2. Spółka zależna Apator Metrix SA:
  - gwarancja dla spółki zależnej George Wilson Industries Ltd (GWi) do maksymalnej kwoty 6,7 mln GBP, tj. 34,5 mln zł, na okres 3 lat tj. do 01.09.2017 roku z opcją przedłużenia na kolejne 4 lata. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy GWi a National Grid Gas Plc w ramach napraw, remontów i dostaw gazomierzy oraz regulatorów,
  - gwarancja dla BI Group PLC dotycząca spłaty pożyczki zaciągniętej przez GWi w kwocie 1,7 mln GBP tj. 8,7 mln zł na okres do 30.11.2018 roku,
  - gwarancja dla Apator GmbH do maksymalnej kwoty 2,0 mln EUR, tj. 8,84 mln zł, na okres 3 lat tj. do 31.12.2019 roku. Gwarancja stanowi zabezpieczenie współpracy pomiędzy Apator GmbH a THUGA Aktiengesellschaft w ramach dostaw gazomierzy. Prowizja z tytułu udzielenia gwarancji wynosi 0,8% w stosunku rocznym,
  - gwarancje należytego wykonania umów dla PSG w łącznej wysokości 245 tys. zł maksymalnie do 15 stycznia 2020 r.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. grupa kapitałowa Apator posiadała także aktywne gwarancje wystawione przez ubezpieczycieli i banki. Wykaz tych gwarancji zamieszczono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w punkcie 8.34 (Raport roczny RS – 2016).

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 29
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

9. Postępowania

Prowadzone postępowania (w tym dwa lub więcej postępowań) dotyczące zobowiązań lub wierzytelności spółki Apator SA lub jednostek od niej zależnych, toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące emitenta i spółek zależnych nie stanowią 10% kapitałów własnych emitenta.

10. Transakcje z jednostkami powiązanymi

W 2016 r. spółka Apator SA lub inna jednostka od niej zależna nie zawierały transakcji z podmiotami powiązanymi, które byłyby zawarte na innych warunkach niż rynkowe. Dane dotyczące transakcji przeprowadzanych z jednostkami powiązanymi oraz informacje dotyczące nierozliczonych sald prezentuje tabela zamieszczona w punkcie 8.33 Roczego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W zakresie działalności finansowej pomiędzy spółkami grupy Apator przekazywane są dywidendy. W 2016 roku Apator SA otrzymał od spółek zależnych dywidendy w łącznej wysokości 49.249 tys. zł, tj. o 5,2% niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Dywidendy od spółek obejmowały następujące kwoty:

- 43.437 tys. zł z wyników roku 2015,
- 1.315 tys. zł zaliczki na poczet dywidendy wypłaconej przez Apator Mining z wyników 2016 r.,
- 4.497 tys. zł z kapitału rezerwowego Apator Mining przeznaczonego na wypłaty dywidendy.

Z kolei spółka Apator SA wypłaciła spółce zależnej Apator Mining sp. z o. o. następujące dywidendy:

- 2.520 tys. zł z tytułu drugiej części dywidendy z zysku za rok 2015,
- 1.260 tys. zł z tytułu zaliczki na poczet dywidendy z wyników roku 2016.

11. Istotne umowy

11.1. Umowy zawarte z osobami zarządzającymi

W spółkach grupy Apator nie występują żadne nietypowe umowy zawarte pomiędzy tymi spółkami, a osobami zarządzającymi w zakresie rekompensaty w przypadku:

- rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny,
- gdy odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie.

11.2. Umowy zawarte pomiędzy akcjonariuszami spółki Apator SA

Spółka Apator SA nie posiada informacji o jakichkolwiek umowach zawartych pomiędzy akcjonariuszami.

11.3. Umowy handlowe

W 2016 r. spółki grupy Apator zawierały następujące znaczące umowy handlowe (o wartości ponad 10% kapitałów własnych Apator SA) dla działalności grupy:

- w dniu 29 stycznia 2016 r. spółka Apator Metrix SA zawarła ze spółką Flonidan A/S umowę o szacowanej łącznej wartości 28 mln EUR (tj. ok. 125 mln PLN). Przedmiotem umowy jest dostawa gazomierzy na rynek holenderski

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 30
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

w latach 2016-2020. Umowa została zawarta w wyniku przetargu ogłoszonego przez Liander NV, w ramach którego Flonidan A/S został zakwalifikowany jako jeden z dostawców,

- w dniu 29 stycznia 2016 r. spółka Apator SA zawarła z Tauron Dystrybucja SA umowę na dostawy liczników jednofazowych o wartości 11,6 mln zł,
- w dniu 1 lutego 2016 r. spółka Apator SA zawarła umowy z ośmioma Oddziałami PGE. Przedmiotem umów jest dostawa jednofazowych i trójfazowych liczników energii elektrycznej o wartości 31,7 mln zł w 2016 r. z opcją dostaw na 2017 r. o wartości 39,8 mln zł. Decyzja w zakresie skorzystania z prawa opcji została podjęta przez PGE w listopadzie 2016 r. i w związku z powyższym na podstawie zawartych umów i skorzystania przez wszystkie oddziały PGE z zawartego w nich prawa opcji, łączna wartość dostaw w latach 2016 – 2017 wyniesie 71,5 mln zł,
- w dniu 1 czerwca 2016 r. spółka Apator SA zawarła umowę z PKP Energetyka SA o wartości 25,4 mln zł. Przedmiotem umowy jest dostawa urządzeń oraz wdrożenie systemu inteligentnego opomiarowania AMI w terminie do końca 2016 roku,
- w dniu 28 grudnia 2016 r. spółka Apator Powogaz S.A. zawarła ze spółką stowarzyszoną ZAO Teplovodomer ramową umowę o współpracy na 2017 r. dotyczącą dostawy wodomierzy, ciepłomierzy i podzielników kosztów o wartości 8 mln euro (tj. 35,2 mln zł).

11.4. Umowy współpracy lub kooperacji

W 2016 roku grupa Apator nie zawierała znaczących umów w zakresie współpracy lub kooperacji.

11.5. Umowy ubezpieczenia

W okresie od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 30 czerwca 2016 r. obowiązywał kompleksowy program ubezpieczenia mienia i odpowiedzialności cywilnej oparty o zawarte przez Apator SA kompleksowo dla spółek grupy kapitałowej umowy ubezpieczenia, w tym:

- 1) Umowy zawarte z grupą ubezpieczycieli PZU SA/STU Ergo Hestia SA dotyczące ubezpieczenia:
  - odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością i wprowadzeniem do obrotu produktu ,
  - mienie od wszystkich ryzyk,
  - utraty zysku na bazie ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk,
  - maszyn od uszkodzeń,
  - maszyn elektrycznych od szkód elektrycznych,
  - sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk,
  - mienia w transporcie na terenie kraju i zagranicą.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosiła 521 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia wynosiła 697 mln zł (wartości te dotyczą okresu od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r).

- 2) Umowy zawarte z PZU SA dotyczące ubezpieczenia:
  - komunikacyjnego,
  - w podróży.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosiła 77 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia wynosiła 2,9 mln zł (wartości te dotyczą okresu od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r)

- 3) Ponadto zostały zawarte umowy z:

- AIG Europe Limited Sp. z o.o. - w ramach polisy podstawowej,
- ACE European Group Ltd. Sp. z o. o., HCC International Insurance Company PLC oraz TUiR Allianz Polska SA - w ramach polisy nadwyżkowej w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności członków władz spółek.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 31
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosiła 110 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia wynosiła 100 mln zł (wartości te dotyczą okresu od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r.).

Umowy ubezpieczenia mienia i odpowiedzialności cywilnej nie zawierały zapisów dotyczących specyficznych warunków, które odbiegałyby od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu umów.

Od dnia 1 lipca 2016 r. do dnia 30 czerwca 2017 r. obowiązuje kolejny kompleksowy program ubezpieczenia mienia, odpowiedzialności cywilnej i ubezpieczenia komunikacyjnego spółek grupy Apator, obejmujący:

- 1) Umowy zawarte z grupą ubezpieczycieli PZU S.A./STU Ergo Hestia S.A. w zakresie ubezpieczenia:
  - odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością i wprowadzaniem do obrotu produktem,
  - mienia od wszystkich ryzyk,
  - utraty zysku na bazie ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk,
  - maszyn od uszkodzeń,
  - maszyn elektrycznych od szkód elektrycznych,
  - sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk,
  - mienia w transporcie krajowym,
  - mienia w transporcie międzynarodowym.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosi 536 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia wynosi 1 225 mln zł.

- 2) Umowy zawarte z PZU S.A. w zakresie ubezpieczenia komunikacyjnego.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosi 255 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia – 5,3 mln zł.

- 3) Umowy zawarte z ACE European Group Ltd. Sp. z o. o w zakresie ubezpieczenia w podróży.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosi 8,6 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia 4,9 mln zł.

- 4) Umowa zawarta z PZU S.A. dotycząca dodatkowego ubezpieczenia NNW.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosi 0,8 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia – 200 tys. zł.

- 5) Umowy zawarte z AIG Europe Limited Sp. z o.o. w ramach polisy podstawowej oraz ACE European Group Ltd. Sp. z o. o., HCC International Insurance Company PLC i TUIR Allianz Polska S.A. w ramach polisy nadwyżkowej, w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności członków władz spółek.

Łączna wartość składek spółek z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosi 110 tys. zł, natomiast łączna suma ubezpieczenia wynosi 100 mln zł.

Umowy te nie zawierają specyficznych warunków, które odbiegałyby od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu umów. Ponadto umowy nie zostały zawarte z zastrzeżeniem warunku lub terminu oraz nie zawierają postanowień dotyczących kar umownych.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 32
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

12. Oświadczenia

12.1. Oświadczenie Zarządu spółki Apator SA w zakresie sporządzania sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu

Zarząd Apator SA w składzie:

- Andrzej Szostak – Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak – Członek Zarządu,
- Agnieszka Nosal – Członek Zarządu,

oświadcza, że zgodnie z najlepszą wiedzą Zarządu, skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2016 i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej. Grupa Apator stosuje przepisy ustawy o rachunkowości oraz przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie, w zakresie nieuregulowanym przez MSR/MSSF.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową grupy kapitałowej Apator oraz jej wynik finansowy. Szczegółowe zasady sporządzenia tego sprawozdania zawarte zostały w notach objaśniających do skonsolidowanego rocznego sprawozdania finansowego.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie Zarządu zawiera prawdziwy obraz rozwoju, osiągnięć oraz sytuacji grupy, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

12.2. Oświadczenie Zarządu spółki Apator SA w zakresie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd Apator SA w składzie:

- Andrzej Szostak – Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak – Członek Zarządu,
- Agnieszka Nosal – Członek Zarządu,

oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, firma KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., która dokonała przeglądu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego została wybrana zgodnie z przepisami prawa. Wyboru podmiotu do badania i przeglądu sprawozdań dokonała Rada Nadzorcza Apator SA w dniu 12 grudnia 2013 r. zgodnie z § 20 Statutu Apator SA tj. w sposób zapewniający jego niezależność przy realizacji powierzonych mu zadań. Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych został przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Firma KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. – wpisana do rejestru podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem KIBR 3546, a także członkowie jej Zarządu oraz biegli rewidenci wykonujący czynności rewizji finansowej na rzecz Apator SA i jednostek z nią powiązanych, spełniają warunki bezstronności i niezależności określone w art. 56 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 33
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

13. Ład korporacyjny w Apator SA

Począwszy od 1 stycznia 2016 roku obowiązującym zbiorem zasad ładu korporacyjnego są „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”, które uchwalone zostały na mocy Uchwały Nr 26/1413/2015 Rady Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 13 października 2015 r.

Aktualny zbiór zasad ładu korporacyjnego oraz jego archiwalne wersje dostępne są na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych SA w Warszawie pod adresem: https://www.gpw.pl/dobre_praktyki_spolek_regulacje.

13.1. Zasady ładu korporacyjnego obowiązujące od 2016 roku

Według Zbioru Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 spółka stosuje wszystkie zasady szczegółowe za wyjątkiem poniższej:

- II.Z.3: „Przynajmniej dwóch członków rady nadzorczej spełnia kryteria niezależności, o których mowa w zasadzie II.Z.4”.

Uzasadnienie: w dniu 22 czerwca 2015 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki dokonało wyboru sześciu członków Rady Nadzorczej na nową 5-letnią kadencję, z których jeden spełnia kryteria niezależności określone w zasadzie II.Z.4.

Dodatkowo, w zakresie rekomendacji, spółka nie stosuje:

- rekomendacji IV.R.2: „Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:
  - 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
  - 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
  - 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.”.

Uzasadnienie: powyższa rekomendacja nie jest stosowana z uwagi na uwarunkowania prawne jak i techniczne. Statut Apator SA w kształcie obecnie obowiązującym nie przewiduje możliwości brania udziału w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej w szczególności poprzez dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym. W celu umożliwienia akcjonariuszom zapoznania się z przebiegiem obrad, spółka dokonuje transmisji obrad w czasie rzeczywistym, a zapis przebiegu obrad w formie video umieszczany jest na stronie internetowej pod adresem www.apator.com.

13.2. Akcjonariusze Apator SA posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji

Poniżej przedstawiono akcjonariuszy Apator SA posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji (powyżej 5% głosów na walnym zgromadzeniu) wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2016 roku.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 34
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia 2016 r.					
	Akcje imienne	Akcje na okaziciela	Suma akcji	Liczba głosów	Udział w kapitale	Udział w głosach
Mariusz Lewicki	1 187 376	912 624	2 100 000	5 662 128	6,34%	10,17%
Tadeusz Sosgórnik	993 102	907 401	1 900 503	4 879 809	5,74%	8,76%
Danuta Guzowska	954 214	566 065	1 520 279	4 382 921	4,59%	7,87%
Zbigniew Jaworski	760 848	606 047	1 366 895	3 649 439	4,13%	6,55%
Apator Mining sp. z o. o.	-	3 600 000	3 600 000	3 600 000	10,87%	6,46%
Janusz Marzygliński	818 092	149 877	967 969	3 422 245	2,92%	6,14%
Pozostali	2 816 949	18 834 433	21 651 382	30 102 229	65,40%	54,05%
Podsumowanie	7 530 581	25 576 447	33 107 028	55 698 771	100,00%	100,00%

13.3. Dywidenda

Dywidenda z zysku za rok 2015:

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 13 czerwca 2016 r. podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy z wypracowanego zysku za rok obrotowy 2015 w łącznej wysokości 33.107.028,00 zł, czyli 1,00 zł brutto na jedną akcję. Zaliczka na poczet tej dywidendy w łącznej wysokości 9 932 108,40 zł, czyli 0,30 zł brutto na akcję, została wypłacona w dniu 18 grudnia 2015 r. Pozostała część dywidendy w łącznej wysokości 23 174 919,60 zł, czyli 0,70 zł brutto na akcję, została wypłacona 4 lipca 2016 roku.

Deklaracja wypłaty dywidendy z zysku za rok 2016:

Deklarowana łączna kwota dywidendy z wypracowanego zysku za rok obrotowy 2016 ma wynosić 34 762 379,40 zł, co oznacza wypłatę 1,05 zł brutto na jedną akcję. Ostateczna decyzja zostanie podjęta na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Apator SA w 2017 roku.

Na poczet powyższej dywidendy w dniu 7 grudnia 2016 r., została wypłacona zaliczka w łącznej wysokości 11 587 459,80 zł, czyli 0,35 zł brutto na akcję.

13.4. Opis głównych cech stosowanych systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Jednostkowe sprawozdania finansowe spółki Apator SA oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy Apator sporządzane są przez Dział Księgowości i Podatków spółki Apator SA, funkcjonujący w pionie Dyrektora ds. Finansowych. Sprawozdania te sporządzane są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej. Ponadto sporządzane sprawozdania finansowe oparte są o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Sprawozdawczość i księgowość w spółkach Pafal SA, Apator Metrix SA, Apator Powogaz SA i Apator Control Sp. z o. o. odbywa się z wykorzystaniem Zintegrowanego Systemu Zarządzania BaaN IV, zaś spółka Apator S.A., Apator Elkomtech SA i Apator Rector sp. z o.o. wykorzystuje nowszą, kompatybilną wersję systemu ERP Infor LN, których konfiguracja odpowiada obowiązującym zasadom rachunkowości oraz zawiera instrukcje i mechanizmy kontrolne zapewniające spójność i integralność danych, w tym m.in.: kontrole spójności danych, kontrole uprawnień. Zintegrowany System

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 35
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Zarządzania umożliwia kontrolę prawidłowości zaewidencjonowanych operacji, pozwala na identyfikację osób wprowadzających i akceptujących poszczególne transakcje. Dostęp do danych finansowych jest ograniczony przez system uprawnień. Uprawnienia dostępu do systemu są nadawane w zakresie zależnym od przypisanej roli i zakresu odpowiedzialności danej osoby i podlegają ścisłej kontroli.

Każda ze spółek wchodzących w skład grupy Apator prowadzi politykę rachunkowości w oparciu o wspólne zasady (polityka rachunkowości) przyjęte w grupie. Określają one główne zasady ewidencji zdarzeń. Jednakże podstawowymi elementami procesu sporządzania sprawozdań są przyjęte dla wszystkich podmiotów grupy Apator wspólne zasady rachunkowości, oparte głównie o rozwiązania stosowane w podmiocie dominującym Apator SA. W konsekwencji prowadzonej ewidencji powstają księgi rachunkowe poszczególnych spółek grupy, będące w dalszej kolejności podstawą sporządzenia jednostkowych sprawozdań finansowych przez wszystkie podmioty grupy. Jednostkowe sprawozdania finansowe są podstawą do sporządzania skonsolidowanych sprawozdań grupy Apator. W procesie konsolidacji sprawozdań stosowane są jednolite zasady i procedury konsolidacji danych finansowych, zapewnione między innymi poprzez ujednoczone elektroniczne raporty, automatyczne walidacje spójności danych w tych raportach.

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych zidentyfikowano następujące ryzyka:

- błędnych danych wejściowych,
- niewłaściwej prezentacji danych,
- efektów błędnych szacunków dokonanych przez niezależnych doradców (aktuariusze, rzeczoznawcy),
- na etapie konsolidacji danych finansowych grupy Apator - niewłaściwej integracji danych pochodzących ze spółek, które nie posiadają wdrożonego zintegrowanego systemu zarządzania ERP z danymi spółek, w których system ten funkcjonuje.

Wszystkie wymienione obszary ryzyka minimalizowane są przez systemy wewnętrznej i zewnętrznej kontroli oraz przez wspólne dla wszystkich spółek grupy Apator zasady prowadzonej rachunkowości. Bezpośrednio odpowiedzialnym za minimalizowanie poziomu istniejącego ryzyka, a także za identyfikację nowych zagrożeń jest Zarząd Apator SA, który na bieżąco ocenia skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w procesie sporządzania sprawozdań finansowych. Założeniem efektywnego systemu kontroli wewnętrznej w sprawozdawczości finansowej jest zapewnienie poprawności informacji finansowych zawartych w sprawozdaniach finansowych oraz poprawność sposobu ich prezentacji. Poprawność ta realizowana jest poprzez badanie zgodności z przepisami i wytycznymi prawa finansowego oraz z regulacjami wewnętrznymi, a także poprzez audit oparty o normy EN ISO 9001:2008. Kontrola wewnętrzna sprawowana jest także przez Dział Kontrolingu Apator SA oraz bezpośrednio przez każdego pracownika (w tym przez system samooceny), jego zwierzchnika i osoby z nim współpracujące oraz przez kierowników jednostki organizacyjnej w zakresie jakości i poprawności wykonywania przez poszczególnych pracowników ich czynności (rozdział obowiązków, kilkustopniowa autoryzacja danych, weryfikacja poprawności otrzymanych danych). Celem jest zapewnienie zgodności tych czynności z procedurami i mechanizmami kontroli wewnętrznej.

Ponadto w celu zwiększenia bezpieczeństwa zarządzania obszarem sprawozdawczości finansowej w grupie Apator od 2016 r. pomiędzy Apator SA a spółkami Apator Metrix SA, Apator Elkomtech SA, FAP Pafal SA oraz Apator Rector sp. z o.o. podpisane zostały umowy ramowe na świadczenie przez Apator SA usług obejmujących min. zarządzanie obszarem finansów, w tym współtworzenie polityki rachunkowości i planu kont, optymalizację procesów operacyjnych w księgowości, opracowywanie i wdrażanie mechanizmów efektywnego i sprawnego działania służb księgowych oraz sporządzanie okresowych raportów o sytuacji finansowej.

Na każdym etapie sporządzania sprawozdań finansowych jednym z podstawowych mechanizmów kontrolnych (zewnętrznych) jest okresowa weryfikacja sprawozdań finansowych przez niezależnego biegłego rewidenta, a w szczególności badanie (Apator SA) i przegląd (pozostałe spółki grupy) sprawozdań półrocznych oraz badanie sprawozdań rocznych (wszystkie spółki grupy). Podmiot, który ma pełnić funkcję biegłego rewidenta w spółce

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 36
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Apator SA i grupie Apator jest wybierany przez Radę Nadzorczą Apator SA w taki sposób, aby zapewniona była niezależność przy realizacji powierzonych mu zadań. Wszystkie spółki zależne są badane przez ten sam podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Wyniki przeglądów i badań są przedstawiane przez audytora Zarządowi i Komitetowi Audytu Rady Nadzorczej.

W procesie monitorowania skuteczności systemu kontroli wewnętrznej uczestniczy Komitet Audytu Rady Nadzorczej Apator SA. Jego podstawowym zadaniem jest doradztwo na rzecz Rady Nadzorczej w kwestiach dotyczących:

- jednostkowej i skonsolidowanej sprawozdawczości finansowej,
- systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego, zarządzania ryzykiem oraz compliance,
- czynności rewizji finansowej,
- niezależności biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych.

Dane finansowe, które są podstawą sprawozdań finansowych i raportów okresowych, służą także do comiesięcznej sprawozdawczości finansowej i operacyjnej. Po zamknięciu księgowym miesięcznego okresu rozliczeniowego, kierownictwo wyższego szczebla (zarząd, dyrekcja) pod nadzorem rady nadzorczej dokonuje comiesięcznej analizy wyników finansowych spółki Apator SA, poszczególnych spółek grupy Apator oraz skonsolidowanych wyników grupy Apator. Analiza osiągniętych rezultatów dokonywana jest poprzez porównanie ich do przyjętych założeń biznesowych zawartych w budżecie rocznym, budżecie danego okresu i w strategii rozwoju. Zidentyfikowane odchylenia są na bieżąco analizowane przez pryzmat ich wpływu na bieżące wyniki spółki i grupy Apator oraz podejmowane są w związku z tym ewentualne działania korygujące. Ponadto w grupie Apator dokonuje się corocznych przeglądów planów biznesowych, zarówno w odniesieniu do wszystkich jednostek z grupy kapitałowej oraz całej grupy Apator. W proces budżetowania, obejmujący wszystkie obszary funkcjonowania, zaangażowane jest całe kierownictwo wyższego i średniego szczebla. Przygotowany budżet jest przyjmowany przez Zarząd spółki oraz zatwierdzany przez Radę Nadzorczą.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stosowanych procedur, Zarząd Apator SA stwierdza, że na dzień 31 grudnia 2016 roku nie istniały okoliczności, które mogłyby w negatywny sposób wpłynąć na skuteczność kontroli wewnętrznej w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych.

13.5. Wykazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

Każda akcja na okaziciela daje prawo do jednego głosu, natomiast akcje imienne są akcjami uprzywilejowanymi w ten sposób, że jedna akcja daje prawo do czterech głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Zasady zbywania akcji imiennych i ich zamiany reguluje Statut Apator SA.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. kapitał zakładowy spółki składał się z 33.107.028 akcji o wartości nominalnej 0,10 zł każda. W poniższej tabeli przedstawiono strukturę akcji Apator SA na koniec 2016 r.

Akcje i głosy	Stan na 31 grudnia 2016 r.			
	Liczba akcji	Struktura akcji %	Liczba głosów	Struktura głosów %
Akcje imienne	7 530 581	22,7%	30 122 324	54,1%
Akcje na okaziciela	25 576 447	77,3%	25 576 447	45,9%
Ogółem akcje	33 107 028	100,00%	55 698 771	100,00%

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 37
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania (po dniu bilansowym), tj. na 27 kwietnia 2017 r., po przeprowadzonej konwersji 92 380 akcji imiennych na akcje zwykłe na okaziciela w dniu 31 stycznia 2017 roku (powyższa konwersja nie ma jeszcze odzwierciedlenia w Statucie Apator SA), struktura akcji Apator SA kształtuje się następująco:

Akcje i głosy	Stan na 27 kwietnia 2017 r.			
	Liczba akcji	Struktura akcji %	Liczba głosów	Struktura głosów %
Akcje imienne	7 438 201	22,5%	29 752 804	53,7%
Akcje na okaziciela	25 668 827	77,5%	25 668 827	46,3%
Ogółem akcje	33 107 028	100,00%	55 421 631	100,00%

13.6. Ograniczenia w zakresie wykonywania prawa głosu z akcji

Nie występują jakiegokolwiek ograniczenia odnośnie wykonywania prawa głosu, takie jak:

- ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadaczy określonej części lub liczby głosów,
- ograniczenia czasowe dotyczące wykonywania prawa głosu,
- zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych.

13.7. Wykazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności akcji spółki Apator SA

Akcje imienne uprzywilejowane podlegają ograniczeniom w ich zbywaniu. Akcje te mogą być zbywane przez akcjonariuszy oraz ich spadkobierców lub następców prawnych jedynie na rzecz akcjonariuszy posiadających akcje imienne. Zbycie akcji imiennych na rzecz innych osób niż akcjonariusze posiadający akcje imienne wymaga zezwolenia Zarządu. Jeżeli Zarząd nie wyrazi zgody na przeniesienie akcji powinien w terminie 60 dni: wskazać innego nabywcę, określić cenę zgodną z kursem akcji na okaziciela z dnia złożenia wniosku. Jeżeli Zarząd w ciągu 60 dni od dnia pisemnego złożenia wniosku o zezwolenie na zbycie akcji nie zajmie stanowiska, to zbycie akcji nie podlega żadnym ograniczeniom.

Akcje na okaziciela nie podlegają żadnym ograniczeniom w zakresie przenoszenia prawa własności.

13.7.1. Informacja o emisji papierów wartościowych

W 2016 r. grupa Apator nie dokonywała emisji papierów wartościowych.

13.7.2. Informacje o umowach, w wyniku których mogą nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy

Apator SA nie posiada żadnych informacji o jakichkolwiek umowach, w tym również tych, które mogłyby być zawarte po dniu bilansowym, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy (żadna ze spółek grupy Apator nie emitowała obligacji).

13.7.3. System kontroli programów akcji pracowniczych

Grupa Apator nie realizuje programu akcji pracowniczych.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 38
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

13.8. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

13.8.1. Walne Zgromadzenie

Zgodnie ze Statutem spółki Apator SA, wyłącznie do kompetencji Walnego Zgromadzenia Apator SA należy podjęcie decyzji o:

- emisji akcji, obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa,
- nabyciu akcji w celu ich umorzenia,
- podwyższeniu lub obniżeniu kapitału zakładowego,
- ustaleniu liczby, wyborze i odwoływaniu Członków Rady Nadzorczej.

13.8.2. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza Apator SA działa w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych, Statutu Apator SA oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Apator SA. Statut oraz Regulamin Rady Nadzorczej Apator SA dostępne są na stronie internetowej Apator SA pod adresem: www.apator.com w sekcji Relacje Inwestorskie.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Nie ma prawa wydawania Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw Spółki. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegalnie, może jednak delegować swoich Członków do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych.

Członkowie Rady Nadzorczej Apator SA powoływani są i odwoływani przez Walne Zgromadzenie, które ustala liczbę członków Rady Nadzorczej oraz ich wynagrodzenie. Członkowie Rady Nadzorczej powinni posiadać należyłą wiedzę i doświadczenie. Rada Nadzorcza może składać się z 5 do 7 członków, wybieranych przez Walne Zgromadzenie, na okres 5 lat, na wspólną kadencję. Zmniejszenie się liczby Członków Rady Nadzorczej w trakcie kadencji do nie mniej niż 5 członków nie powoduje konieczności uzupełnienia składu Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza na pierwszym posiedzeniu wybiera ze swego grona Przewodniczącego i Zastępcę Przewodniczącego.

Członków Rady Nadzorczej wiąże zakaz konkurencji. Członkami Rady Nadzorczej nie mogą być: Członek Zarządu, Prokurent, zatrudniony w spółce Główny Księgowy, Radca Prawny lub Adwokat, osoby, które podlegają bezpośrednio Członkowi Zarządu. Ponadto Członkami Rady Nadzorczej nie mogą być Członkowie Zarządu spółki zależnej.

Dopuszczalne jest podejmowanie uchwał przez Radę Nadzorczą w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Do ważności uchwał Rady Nadzorczej wymagane jest by wszyscy Członkowie Rady Nadzorczej zostali powiadomieni o treści uchwały Rady Nadzorczej. Podejmowanie uchwał w powyższym trybie nie dotyczy wyborów Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego Rady Nadzorczej, powołania Członka Zarządu oraz odwołania i zawieszania w czynnościach Członka Zarządu.

Uchwały, w tym w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, zapadają bezwzględną większością głosów przy udziale:

- co najmniej 3 członków przy składzie pięcioosobowym Rady Nadzorczej,
- co najmniej 4 członków przy składzie powyżej pięciu osób.

Uchwały Rady zapadają bezwzględną większością głosów obecnych.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator			Strona 39
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

Walne Zgromadzenie uchwała Regulamin Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza nie ma uprawnień do podejmowania decyzji o emisji lub wykupie akcji.

13.8.3. Zarząd

Zarząd Apator SA działa w oparciu o przepisy Kodeksu Spółek Handlowych, Statut spółki oraz Regulamin Zarządu Apator SA. Statut spółki oraz Regulamin Zarządu Apator SA dostępne są na stronie internetowej Apator SA pod adresem: www.apator.com w sekcji Relacje Inwestorskie.

Członkowie Zarządu Apator SA są powoływani i odwoływani zgodnie z przepisami Kodeksu Spółek Handlowych oraz postanowieniami Statutu spółki. Zarząd Apator SA składa się z jednego do pięciu członków powołanych na trzy lata przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję. Rada Nadzorcza podejmuje uchwały w sprawie:

- ustalenia liczby członków Zarządu spółki,
- powoływania Prezesa Zarządu, a następnie na jego wniosek pozostałych członków Zarządu,
- odwoływanie członków Zarządu spółki,
- zawieszania w czynnościach z ważnych powodów wszystkich lub poszczególnych członków Zarządu,
- delegowania członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu,
- ustalenia dla Zarządu wynagrodzenia z uwzględnieniem jego charakteru motywacyjnego.

Członkowie Zarządu mogą być w każdej chwili odwołani przez Radę Nadzorczą lub Walne Zgromadzenie przed upływem kadencji. Nie uchybia to ich roszczeniom z umowy o pracę.

Zarząd kieruje całokształtem działalności spółki, reprezentuje spółkę na zewnątrz, zarządza jej majątkiem i wszelkimi sprawami nie zastrzeżonymi dla innych organów, odpowiada za należyte prowadzenie księgowości spółki oraz ściśle przestrzega postanowień Statutu, Regulaminu Zarządu i uchwał władz spółki. Zarząd w swych działaniach ma na względzie zarówno interes spółki, jak i całej grupy Apator. Pracami Zarządu kieruje Prezes Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględłą większością głosów. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu.

Do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki i składania podpisów upoważnieni są każdy członek Zarządu samodzielnie lub Prokurent. Każdy z członków Zarządu ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki, nie przekraczających zakresu zwykłych czynności spółki.

Prokurenta powołuje Zarząd. Udzieloną prokurę może odwołać każdy Członek Zarządu.

Członków Zarządu oraz Prokurentów wiąże zakaz konkurencji.

Rada Nadzorcza uchwała Regulamin Zarządu.

Zarząd spółki nie ma uprawnień do podejmowania decyzji o emisji lub wykupie akcji.

13.9. Opis zasad zmiany Statutu Apator SA

Zmiana Statutu Apator SA należy zgodnie z par. 14 pkt 14 Statutu spółki do kompetencji Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i może być uchwalona większością trzech czwartych głosów. W przypadku zamiaru zmiany Statutu, w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia powołuje się dotychczas obowiązujące postanowienia, jak również treść projektowanych zmian. W uchwale zmieniającej Statut, Walne Zgromadzenie może upoważnić Radę Nadzorczą do ustalenia jednolitego tekstu Statutu lub wprowadzenia innych zmian o charakterze redakcyjnym.

Zmiana Statutu staje się skuteczną z chwilą wpisu zmian do KRS. Obowiązek zgłoszenia zmian Statutu spoczywa na Zarządzie spółki. Zgodnie z par. 430 KSH, Zarząd zobowiązany jest zgłosić zmianę Statutu w ciągu 3 miesięcy od

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 40
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

powzięcia odpowiedniej uchwały przez Walne Zgromadzenie, jednakże art. 22 Ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym obliuguje do złożenia wniosku o wpis do Rejestru nie później niż w ciągu 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu.

13.10. Zasady działania walnego zgromadzenia

Sposób działania walnego zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa zawarte są poniżej.

Walne Zgromadzenie działa w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych, Statut spółki oraz Regulamin Walnego Zgromadzenia Apator SA. Statut spółki oraz Regulamin Walnych Zgromadzeń Apator SA dostępne są na stronie internetowej Apator SA pod adresem: www.apator.com w sekcji Relacje Inwestorskie.

Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne. Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje się corocznie, najpóźniej do końca miesiąca czerwca.

Walne Zgromadzenia zwołuje się przez ogłoszenie w sposób określony w Kodeksie spółek handlowych dla spółek publicznych, co najmniej na 26 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają tylko osoby będące akcjonariuszami spółki na 16 dni przed datą Walnego Zgromadzenia (dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu):

- uprawnieni z akcji imiennych i świadectw tymczasowych oraz zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu;
- listę uprawnionych z akcji na okaziciela do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu spółka ustala się na podstawie wykazu sporządzonego przez KDPW SA na zasadach określonych przez Kodeks spółek handlowych.

Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika; mogą także głosować odmiennie z każdej z posiadanych akcji. Każda akcja imienna serii A jest uprzywilejowana i posiada cztery głosy, natomiast każda akcja na okaziciela posiada jeden głos.

Akcjonariusze reprezentujący, co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce mogą zwołać Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie wyznaczając przewodniczącego tego Zgromadzenia.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący, co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą:

- żądać zwołań Nadzwyczajnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia. Żądanie zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej;
- żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać zgłoszone Zarządowi nie później niż na 21 dni przed wyznaczonym terminem Zgromadzenia. Zarząd jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż na 18 dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia, ogłosić zmiany w porządku obrad, wprowadzone na żądanie akcjonariuszy. Ogłoszenie następuje w sposób właściwy dla zwołania Walnego Zgromadzenia;
- przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Spółka niezwłocznie ogłasza projekty uchwał na stronie internetowej. Każdy z akcjonariuszy może podczas Walnego Zgromadzenia zgłaszać projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 41
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Na Walnym Zgromadzeniu powinni być obecni:

- członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spółki w składzie umożliwiającym udzielenie merytorycznej odpowiedzi na pytania zadawane w trakcie walnego zgromadzenia,
- biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad mają być sprawy finansowe spółki.

Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę obecnych akcjonariuszy i reprezentowanych na nim akcji chyba, że przepisy Kodeksu spółek handlowych stanowią inaczej.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał w sprawach porządkowych, które mogą dotyczyć tylko kwestii związanych z prowadzeniem obrad. Uchwała o zaniechaniu rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad może zapaść jedynie w przypadku, gdy przemawiają za nią istotne powody. Wniosek w takiej sprawie musi być umotywowany. Walne Zgromadzenie nie może podjąć uchwały o zdjęciu z porządku obrad bądź o zaniechaniu rozpatrywania sprawy, umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że przepisy Statutu spółki lub Kodeksu spółek handlowych stanowią inaczej. Głosowania są jawne za wyjątkiem sytuacji określonych w art. 420 KSH, tj. tajne głosowania zarządza się:

- przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie Członków organów spółki,
- wnioskami o pociągnięcie powyższych osób do odpowiedzialności,
- w sprawach osobowych,
- na żądanie choćby jednego akcjonariusza lub pełnomocnika obecnego na Walnym Zgromadzeniu.

Uchwały Walnego Zgromadzenia obowiązują wszystkich akcjonariuszy.

13.11. Skład osobowy organów zarządzających i nadzorujących Apator SA oraz zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego wraz z opisem działania

13.11.1. Struktura władz Apator SA na dzień 31 grudnia 2016 r.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 42
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

13.11.2. Rada Nadzorcza

Skład Rady Nadzorczej Apator SA w 2016 roku prezentował się następująco:

- Janusz Niedźwiecki - Przewodniczący Rady Nadzorczej,
- Mariusz Lewicki - Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- Janusz Marzygliński - Członek Rady Nadzorczej,
- Danuta Guzowska - Członek Rady Nadzorczej,
- Kazimierz Piotrowski - Członek Rady Nadzorczej,
- Marcin Murawski - Członek Rady Nadzorczej.

Obecna kadencja Rady Nadzorczej kończy się w dniu odbycia Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy w 2020 roku.

Stan posiadania akcji przez Członków Rady Nadzorczej na koniec 2016 r. kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia 2016 r.				
	Akcje	Wartość nominalna akcji	Głosy	Udział w kapitale	Udział w głosach
Janusz Niedźwiecki	400 000	40 000,00	1 600 000	1,21%	2,87%
Mariusz Lewicki	2 100 000	210 000,00	5 662 128	6,34%	10,17%
Janusz Marzygliński	967 969	96 796,90	3 422 245	2,92%	6,14%
Danuta Guzowska	1 520 279	152 027,90	4 382 921	4,59%	7,87%
Kazimierz Piotrowski	597 147	59 714,70	2 147 853	1,80%	3,86%
Marcin Murawski	0	0	0	0,00%	0,00%
Podsumowanie	5 585 395	558 539,50	17 215 147	16,87%	30,91%

Członkowie Rady Nadzorczej nie posiadają akcji/udziałów w pozostałych spółkach grupy Apator.

W trakcie 2016 r. Członkowie Rady Nadzorczej Apator SA pełnili również funkcje w organach nadzorczych spółek grupy Apator:

- Mariusz Lewicki - Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Mining Sp. z o. o.,
Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Metrix SA,
Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej Apator Elkomtech SA;
- Janusz Marzygliński - Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Rector Sp. z o. o.,
Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Powogaz SA,
- Kazimierz Piotrowski - Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej Apator Metrix SA,
Członek Rady Nadzorczej Apator Mining Sp. z o. o.

Wynagrodzenia Członków Rady Nadzorczej nie stanowiły istotnej pozycji kosztów działalności spółki i nie wpływały w poważny sposób na jej wynik finansowy. Wynagrodzenia uzyskane w 2016 roku kształtują się następująco:

Wyszczególnienie	Wynagrodzenie z Apator SA	Wynagrodzenie z pozostałych spółek grupy Apator	Łączne wynagrodzenie
	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Janusz Niedźwiecki	84	0	84
Mariusz Lewicki	84	132	216
Janusz Marzygliński	84	96	180
Danuta Guzowska	84	0	84
Marcin Murawski	84	0	84
Kazimierz Piotrowski	84	72	156
Podsumowanie	504	300	804

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 43
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Sposób działania Rady Nadzorczej określony jest w Kodeksie spółek handlowych, Statucie Apator SA oraz w Regulaminie Rady Nadzorczej Apator SA. Statut i Regulamin zamieszczone są na stronie internetowej spółki Apator SA pod adresem www.apator.com w sekcji Relacje Inwestorskie.

Według postanowień Statutu Rada Nadzorcza zbiera się raz na kwartał lub w miarę potrzeb częściej, na zaproszenie Przewodniczącego Rady. W 2016 r. odbyło się 15 posiedzeń Rady Nadzorczej. Członkowie Rady Nadzorczej wykonywali swoje obowiązki osobiście w składzie umożliwiającym podejmowanie uchwał.

W obradach Rady Nadzorczej uczestniczyli członkowie Zarządu Apator SA w składzie umożliwiającym udzielenie merytorycznej odpowiedzi na pytania. Ponadto Zarząd dostarczał Radzie Nadzorczej wyczerpujących informacji o wszystkich istotnych sprawach dotyczących działalności spółki Apator SA i grupy Apator.

Na posiedzeniach Rady Nadzorczej zapadały uchwały w sprawach, które były wymieniane w porządkach obrad przesłanych członkom Rady Nadzorczej w zawiadomieniach o posiedzeniach.

Działalność Rady Nadzorczej koncentrowała się wokół spraw mających istotne znaczenie dla działalności spółki Apator SA i grupy Apator. Rada Nadzorcza wykonuje stały nadzór nad działalnością spółki oraz pracą Zarządu poprzez:

- analizowanie materiałów otrzymywanych od Zarządu, o których przekazanie Rada wniosowała,
- uzyskiwanie informacji i szczegółowych wyjaśnień od Członków Zarządu i innych pracowników firmy w trakcie posiedzeń Rady Nadzorczej,
- uczestnictwo Członków Rady w posiedzeniach Zarządu,
- działania Komitetu Audytu,
- działania biegłego rewidenta, który w imieniu Rady dokonywał przeglądu i badania dokumentacji finansowo-księgowej oraz sporządzonych na jej podstawie sprawozdań finansowych.

W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet Audytu, natomiast nie została powołana Komisja ds. nominacji i Komisja ds. wynagrodzeń.

13.11.3. Komitet Audytu Rady Nadzorczej Apator SA

Rada Nadzorcza Apator SA w dniu 23 września 2009 r. powołała Komitet Audytu, który składa się z trzech członków, w tym Przewodniczącego, powołanych spośród członków Rady.

Celem funkcjonowania Komitetu Audytu jest współpraca z biegłymi rewidentami oraz doradztwo na rzecz Rady Nadzorczej w kwestiach dotyczących:

- jednostkowej i skonsolidowanej sprawozdawczości finansowej,
- kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

Do głównych zadań Komitetu Audytu należy:

- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej (badanie przyjętych standardów rachunkowości, obiegu informacji, sporządzanych dokumentów i planowanych zmian w tym zakresie),
- monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego, zarządzania ryzykiem oraz compliance,
- monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej,
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych.

Szczegółowe zasady pracy Komitetu Audytu określa Regulamin Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Apator SA, który dostępny jest na stronie internetowej Apator SA pod adresem: www.apator.com w sekcji Relacje Inwestorskie.

Kadencja Komitetu Audytu jest wspólna dla jej członków i pokrywa się z kadencją Rady Nadzorczej.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 44
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

W okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku Komitet Audytu działał w następującym składzie:

- Marcin Murawski - Przewodniczący Komitetu,
- Mariusz Lewicki - Członek Komitetu,
- Kazimierz Piotrowski - Członek Komitetu.

Marcin Murawski spełnia kryteria niezależności od spółki Apator SA.

Zgodnie z regulaminem posiedzenia Komitetu odbywają się nie rzadziej niż dwa razy do roku, przed opublikowaniem przez spółkę sprawozdań finansowych (półrocznych i rocznych). W 2016 r. odbyło się 8 posiedzeń Komitetu.

13.11.4. Zarząd Apator SA

Do dnia 21 lutego 2016 roku Zarząd Apator SA działał w składzie dwuosobowym:

- Andrzej Szostak - Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak - Członek Zarządu.

W dniu 18 lutego 2016 roku, Rada Nadzorcza Apator SA podjęła decyzję o powołaniu z dniem 22 lutego 2016 roku Piotra Dobrowolskiego do pełnienia funkcji Członka Zarządu. W związku z powyższym, od 22 lutego 2016 roku do 13 czerwca 2016 roku (końca kadencji) Zarząd Apator SA działał w następującym składzie trzyosobowym:

- Andrzej Szostak - Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak - Członek Zarządu,
- Piotr Dobrowolski - Członek Zarządu.

13 czerwca 2016 roku Rada Nadzorcza powołała na nową łączną kadencję w latach 2016 – 2018 Zarząd w składzie:

- Andrzej Szostak - Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak - Członek Zarządu,
- Piotr Dobrowolski - Członek Zarządu.

Zarząd pracował w niezmienionym, wskazanym wyżej, składzie do 31 grudnia 2016 r.

W dniu 15 grudnia 2016 r. Rada Nadzorcza powołała z dniem 1 stycznia 2017 r. Agnieszkę Nosal w skład Zarządu Apator SA na obecną wspólną kadencję. Następnie z dniem 27 lutego 2017 r. Piotr Dobrowolski złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu Apator SA. W związku z powyższym od 28 lutego 2017 r. Zarząd działa w następującym trzyosobowym składzie:

- Andrzej Szostak – Prezes Zarządu,
- Piotr Nowak – Członek Zarządu,
- Agnieszka Nosal – Członek Zarządu.

Obecna kadencja Zarządu kończy się w dniu odbycia Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy w 2019 roku.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 45
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Podział obowiązków pomiędzy Członkami Zarządu

Prezes Zarządu Dyrektor Generalny	Członek Zarządu Dyrektor ds. Finansowych	Członek Zarządu Dyrektor Zarządzający Biznesem Opomiarowania Energii Elektrycznej
▪ Strategia grupy Apator ▪ Zarządzanie grupą Apator ▪ Obszar IR/PR/HR ▪ Nadzór nad obszarem operacyjnym Apator S.A. ▪ Pośrednio zarządzanie linią łączeniową	▪ Strategia finansów grupy Apator ▪ Obszar finansów Apator SA ○ księgowość ○ kontroling ○ dział skarbu ▪ Strategia IT grupy Apator ▪ Pośrednio zarządzanie obszarem IT Apator SA	▪ Strategia linii opomiarowania energii elektrycznej ▪ Zarządzanie linią opomiarowania energii elektrycznej

W ciągu 2016 r. w spółce Apator SA prokurę miały udzielone następujące osoby:

- Mirosław Klepacki - Dyrektor ds. Aparatury Łączeniowej,
- Krzysztof Malec - Dyrektor ds. Operacyjnych,
- Jerzy Kuś* - Dyrektor ds. Aparatury i Systemów Pomiarowych,
- Tom Ruhan - Doradca Zarządu (od 5 października 2016 r.)

W trakcie 2016 r. Członkowie Zarządu oraz Prokurenci wchodziłi w skład organów spółek zależnych:

- Andrzej Szostak - Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Elkomtech SA,
Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej Apator Rector sp. z o. o.,
- Piotr Nowak - Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej Apator Powogaz SA,
Członek Rady Nadzorczej Apator Metrix SA,
- Piotr Dobrowolski** - Członek Rady Nadzorczej Apator Rector sp. z o.o. (od 21 marca 2016 r. do 27 lutego 2017 r.),
Prezes Zarządu Apator Elkomtech SA (od 1 kwietnia 2016 r. . do 27 lutego 2017 r.),
- Mirosław Klepacki - Prezes Zarządu Apator GmbH,
- Krzysztof Malec - Członek Rady Nadzorczej Pafal SA,
- Jerzy Kuś* - Przewodniczący Rady Nadzorczej Apator Control sp. z o.o., (do 31 stycznia 2017 r.)
Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej Pafal SA.
(do 4 kwietnia 2017 r.)

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 46
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Stan posiadania akcji spółki Apator SA przez Członków Zarządu oraz Prokurentów przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia 2016 r.				
	Akcje	Wartość nominalna akcji	Głosy	Udział w kapitale	Udział w głosach
Andrzej Szostak	0	-	0	-	-
Piotr Nowak	0	-	0	-	-
Piotr Dobrowolski**	200	20,00	200	0,0006%	0,0004%
Jerzy Kuś*	0	-	0	-	-
Mirosław Klepacki	0	-	0	-	-
Krzysztof Malec	99	9,90	396	0,0003%	0,0007%
Tom Ruhan	0	-	0	-	-
Podsumowanie	299	29,90	596	0,0009%	0,0011%

*) Po dniu bilansowym, Jerzy Kuś złożył rezygnację z pełnienia funkcji prokurenta Apator SA z dniem 27 lutego 2017 r.

***) Po dniu bilansowym, Piotr Dobrowolski złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka zarządu Apator SA z dniem 27 lutego 2017 r.

Przy podejmowaniu decyzji w sprawach spółki członkowie Zarządu działają w granicach uzasadnionego ryzyka gospodarczego, tzn. po rozpatrzeniu wszystkich informacji, analiz i opinii, które w ocenie Zarządu powinny być w danym przypadku wzięte pod uwagę ze względu na interes spółki. Biorą pod uwagę uzasadnione w długookresowej perspektywie interesy akcjonariuszy, wierzycieli, pracowników oraz innych podmiotów i osób współpracujących ze spółką w zakresie działalności gospodarczej, a także interesy społeczności lokalnych. Zarząd działał ze szczególną starannością, aby wszelkie transakcje z osobami, których interesy wpływały na interes spółki, były dokonywane na warunkach rynkowych.

13.12. Polityka wynagrodzeń Apator SA

W 2016 roku (od momentu powołania Zarządu na nową łączną kadencję w latach 2016 – 2018) nastąpiły zmiany w polityce wynagrodzeń dotyczące zasad premiowania Członków Zarządu. Członkowie Zarządu Apator SA zatrudnieni są (tak, jak to miało miejsce do czerwca 2016 r.) na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Do czerwca 2016 roku system wynagrodzeń dla Członków Zarządu spółki Apator SA składał się z wynagrodzenia stałego – zasadniczego oraz zmiennego – nagród rocznych oraz premii uznaniowych przyznawanych kwartalnie przez Radę Nadzorczą. Od czerwca 2016 r. z systemu wynagrodzeń zrezygnowano z uznaniowych premii kwartalnych. A ponadto w celu zwiększenia motywacyjnego charakteru premii oraz powiązania systemu premiowania członków Zarządu z realizacją Strategii rozwoju, premiowanie członków Zarządu uzależniono od stopnia realizacji zadań powierzonych każdemu Członkowi Zarządu (w formie Karty Zadań) i uzgodnionych pomiędzy Członkiem Zarządu a Radą Nadzorczą Apator SA na początku każdego roku. Przyznanie premii rocznej następuje po zatwierdzeniu jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań za poprzedni rok obrotowy i w oparciu o realizację ustalonych zadań.

W 2016 r. Rada Nadzorczą w drodze podjętej uchwały zatwierdziła do realizacji Karty Zadań, które obejmowały zarówno zadania solidarnościowe finansowe, jak i indywidualne finansowe i projektowe. Zadania związane były przede wszystkim z wykonaniem planów finansowych, realizacją ustalonych zamierzeń rozwojowych w zakresie produktów i kosztów oraz udoskonalaniem systemów zarządzania. Stopień wykonania zadań będzie stanowił podstawę przyznania premii rocznej dla Zarządu Apator SA po zatwierdzeniu sprawozdań finansowych i sprawozdań Zarządu oraz uzyskaniu absolutorium na Walnym Zgromadzeniu spółki.

Pozafinansowym składnikiem wynagrodzenia dla Członków Zarządu i kluczowych menedżerów spółki jest korzystanie z samochodów służbowych również do celów prywatnych oraz pakiety medyczne.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 47
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Po zakończeniu stosunku pracy Członkom Zarządu przysługuje odprawa nie wyższa niż 6-miesięczne wynagrodzenie zasadnicze, a w niektórych przypadkach odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji.

Wynagrodzenie Członków Zarządu uzyskane w 2016 r. kształtuje się następująco:

Wyszczególnienie	Wynagrodzenie z Apator SA		Wynagrodzenie z pozostałych spółek grupy Apator	Łączne wynagrodzenie
	wynagrodzenie zasadnicze	premie i nagrody		
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Andrzej Szostak	649	307	84	1 040
Piotr Nowak	513	242	72	827
Piotr Dobrowolski (od 22.02.2016 r.)	411	0	28	439
Podsumowanie	1 573	549	184	2 306

Wynagrodzenia Członków Zarządu są ustalane na podstawie przejrzystych procedur i zasad, z uwzględnieniem ich charakteru motywacyjnego oraz zapewnienia efektywnego i płynnego zarządzania spółką. Wynagrodzenia odpowiadają kryteriom zakresu odpowiedzialności wynikającej z pełnionej funkcji, pozostając w rozsądnej relacji do poziomu wynagrodzenia członków zarządu w podobnych spółkach na porównywalnym rynku.

13.13. Polityka różnorodności w Apator SA

Celem polityki różnorodności w Apator SA jest budowanie świadomości i kultury organizacyjnej otwartej na różnorodność, która prowadzi do zwiększenia efektywności pracy i przeciwdziałania dyskryminacji. W oparciu o funkcjonujący Kodeks Etyczny podstawą zarządzania różnorodnością w Apator SA jest stwarzanie równych szans w dostępie do rozwoju zawodowego i awansu.

Przy wyborze władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów spółka dąży do zapewnienia wszechstronności i różnorodności szczególnie w obszarze płci, kierunków wykształcenia, wieku i doświadczenia zawodowego. Decydującym aspektem są tu przede wszystkim wysokie kwalifikacje oraz merytoryczne przygotowanie do pełnienia określonej funkcji.

13.14. Polityka sponsoringowa w Apator SA

Prowadzona działalność sponsoringowa ukierunkowana jest na wspieranie Młodych Talentów i do jej głównych celów należy:

- zwiększenie stopnia postrzegania firmy na gruncie lokalnym, krajowym, zagranicznym,
- kreowanie pożądanego wizerunku firmy nowoczesnej i dynamicznej, działającej w oparciu o innowacyjne rozwiązania i technologie, która promuje rozwój oraz inicjatywy twórcze,
- budowanie pozytywnych relacji z otoczeniem poprzez wspieranie wartościowych inicjatyw i przedsięwzięć z dziedziny kultury, sztuki i sportu.

W 2016 roku zgodnie z przyjętą polityką, zakładającą przeznaczenie 0,5% zysku netto Apator SA na działalność sponsoringową, spółka zrealizowała następujące działania:

Nazwa jednostki:	Grupa Apator			Strona 48
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)	
Poziom zaokrąglenia:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)			

- prowadzenie programu stypendialnego Pasjopolis - autorskiego programu Apator SA, którego celem jest wsparcie finansowe młodych pasjonatów w dziedzinach nauk ścisłych i humanistycznych,
- patronat nad olimpiadami przedmiotowymi (Euroelektra),
- wsparcie wydarzeń naukowych i kulturalnych (Toruński Festiwal Nauki i Sztuki, Międzynarodowy Festiwal Skrzypiec, Międzynarodowe Biennale Grafiki Dzieci i Młodzieży, Festiwal Probaltica),
- sponsoring sportu (Mistrzostwa Europy w Siermierce).

Ponadto, Apator SA prowadził działalność charytatywną, której celem było przede wszystkim wsparcie instytucji i organizacji prospołecznych działających na rzecz osób wykluczonych oraz realizujących określone misje społeczne. Wśród stałych beneficjentów są instytucje, których działalność prowadzona jest w bezpośrednim sąsiedztwie spółki, tym m.in.: Fundacja Piękniejszego Świata Skłudzewo, Fundacja Avalon, Fundacja Pomoc Rodzinie i Ziemi, Hospicjum Dziecięce Nadzieja, Stowarzyszenie Opieki Nad Dziećmi Opuszczonymi Oratorium im. Bł. Ks. Br. Markiewicza, Fundacja Dzieciom „Zdążyć z pomocą”, PCK Toruń oraz Wspólnota Apostolska Św. Elżbiety.

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 49
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		

Podpisy

27 kwietnia 2017 r.

Andrzej Szostak

Prezes Zarządu, Dyrektor Generalny

27 kwietnia 2017 r.

Piotr Nowak

Członek Zarządu, Dyrektor ds. Finansowych

27 kwietnia 2017 r.

Agnieszka Nosal

Członek Zarządu, Dyrektor Zarządzający Biznesem Opomiarowania Energii Elektrycznej

Nazwa jednostki:	Grupa Apator		Strona 50
Okres objęty sprawozdaniem finansowym:	01.01.2016 – 31.12.2016	Waluta sprawozdawcza:	złoty polski (PLN)
Poziom zaokrągleń:	wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych polskich (o ile nie wskazano inaczej)		